

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
— Inscr. națională nu se primește.
— Manuscrisuri nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inscr. mai primește în Viena
E. Haasenstein & Vogler (Otto
Maas), H. Schalek, Alois Herold, M.
Dukes, A. Oppel, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Kék-
stem Bernat; în Frankfurt: G. L.
Dauhs; în Hamburg: A. Stamer.
Prețuri inserțiilor: o serie
pe săptămână pe o colină 6 cr. și
30 cr. simbra pentru o publi-
citate. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(NUMĂR DE DUMINECĂ 31)

„Gazeta” este în fă-careți
Abonamente pentru Anstro-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
a administrațiune, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagiul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu ducul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atâtii abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 168. — Anul LVI.

Brașov, Duminecă, 1 (13) August

1893.

Cine sapă gropă altuia...

Brașov, 31 Iulie st. v.

Mai audită-ți ca un preot, care și-a uitat cu totul de cinstea sa, de chiămarea sa și de respectul, cel dătoresc mai marilor săi, să fiă luat drept mărturie în contra Episcopului său și clevețirile lui mișeșci, ori nebune, să fiă luate de bani bun fără de nici o cercetare, fără de nici o judecată?

Așa cevași nu s'a mai pomenit încă chiar în țările cele mai înapoiate în cultură. Pretutindeni autoritatea episcopescă este recunoscută și prețuită și acesta eram dedată să fiă și la noi așa. Ați crede ore cu puțință, că, decă un preot deficient din sinul clerului unguresc catolic ar scrie vr'o broșură în contra Episcopului său, așa cum a făcut Pituk Bela, bîrfind în contra arhierelui său și ridicând contra lui invinuirea, că ar fi „trădător de patriă”, credeți că unui astfel de preot i s'ar da cel mai mic credemint de către publicul maghiar?

De sigur că nu.

În Oradea mare însă cum vedem, toate sunt cu puțință, când Episcopul, contra căruia se scrie și se lucră așa, este Român. Cuvintelor unui preot nemernic, care ca să-și răsbune, defăimează pe arhierelul său, i se dau credemint înainte de a asculta măcar și părerea acestuia.

Trist și dureros lucru! Un episcop român nu mai are aji autoritate înaintea publicului maghiar, pentru că ura cea mare ce o nutrește acesta în contra a totu ce e Român, îl orbesce într'atâta, încât este de ajuns ca un nemernic să-i dea în glas și să strige că „patria maghiară este tradată”,

pentru ca să se arunce ca o fiară turbată asupra celui clevețit.

Eată în ce hal ne-a adus politica pătimașă a Ungurilor dela putere.

Acum foile lor însăși se rușinează și se vedu silite a recunoște, că rău și primejdios este, când publicul de pe strade vrea să facă el însuși judecata omenilor, cari nu-i sunt pe plac; când se înarmază cu bolovan și pari și atacă cu sâlbăciă casele lor, vrîndu să-și răsbune asupra-le, cum au făcutur turbații din Oradea-mare.

„Patriotismul de stradă” începe să îngrozescă chiar și pe cei dela foia stăpânirii „Pester Lloyd”. Ei vedu, că bolovanii aruncați asupra reședinței Episcopului Pavelu atacă în mai mare măsură veda și autoritatea statului, decăt veda și autoritatea acestuia.

Se întrébă cu îngrijire totu omul de bine, ce rînduială mai pôte fi într'unu stat, unde se pot petrece în ziua mare sâlbăcii ca la Turda și Oradea-mare? Unde a rămas respectul legii și alu ordinei publice, când masele maghiare facu revoluția formală în contra locuitorilor lor români?

De anarhia, ce a produs'o mișcare demagogilor unguiri contra Românilor, se înspăimîntă acum și cei dela putere, și ceru ca autoritățile să împiedece cu energiă esesele, care „sunt nu numai nedrepte, ci și nepolitice și strică numai statului ungar și națiunei maghiare.”

Totu-și încă acuma nu se sfiesc foile unguresci a lua în apărare pe eroii de stradă dela Turda și Oradea, dicîndu, că mânia lor în contra Românilor celor urgisiți, ar fi îndreptățită!

Acu se acasă, acu se apără ei înși-și. Trebuie să credem, că Dumneșu, care nu pedepsește cu bêta,

le-a luat mîntea și acuma se încurcă ei pe ei. Nedreptatea și ura cu care se pörtă față cu noi aduc rólele lor triste, și se va adeveri și față cu ei proverbul bîtrînesc, că „ce-lu ce sapă gropă altuia cade însu-și întrînsa!”

Sâlbăciile din Oradea-mare.

Oradea-mare, 10 August.

(Coresp. part. a „Gazetei Trans.”)

Domnule Redactor!

Mare lucru s'a întemplat la Oradea-mare. Un preot român gr. oat. care se numește pe sine Pituk Bela, s'a rescolat în contra Episcopului său, în contra canonicilor și a tuturor mai marilor săi.

Cum s'a putat acesta?

Èta cum:

Pituk acesta era de mult cunoscut ca un om scrintit, care ar fi voit, ca tota lumea să i-se poclonescă lui, èr elu să nu asculte de nimeni, nici chiar de mai marii lui bisericesci. Nicîr elu nu era de folos, pentru aceea l'au alungat din curtea episcopescă, unde era la început scriitoriu și i-au dat o parohie slăbuță, după cum îi era adecă și vrednicia. Ei, èr acuma și-a închipuit omul acesta, că pe elu mai marii lui îl prigonesc și nedrept și că nimeni nu vrea să recunoască hîrnicia lui. Și în închipuirea asta a ajuns elu așa de parte, de se arătau la elu semne de nebunii, și a fost dus la spitalul din Arad, ca să vedă doctorii, ce e cu căpățina lui. Doctorii nu l'au aflat așa de nebușu, ca să nu-lu mai lase afară, èr èr i-a lipsit o dogă, nu mai încape îndoială, după cele petrecute.

Ca să-și răsbune în contra Episcopului său, care, vedîndu-i ne trebuia, a trebuit să-lu scotă și din parohie, Pituk a tipărit o carte în limba maghiară, în care invovătesce pe Episcopul dela Oradea-mare, că-i „dușman alu statului” și „vîndător de patriă” și dice, că ar fi făcut Român diu 24,000 de Maghiari.

Că toate acestea sunt minciuni cu

corne, scie totu omul, căci cunoscut este, că Românii din comitatul Sabolciu și din alte părți, trebuie să se lupte din toate puterile, ca să-și potta păstra limba strămoșescă. Nu Maghiarii se romanizează așăderă, ci din contra, toamai Românii sunt în primejdia să-și piardă limba. Èr foile unguresci, cari în toate zilele scriu și propovduesc, că numai acela e patriot bun, care e Maghiar, au primit cu mare bucurie cartea rîșcitului preot „român” și au strigat cu gura mare în contra Episcopului Pavelu, că-i „trădător de patriă!” etc. etc.

Numai atâta a trebuit Ungurilor din Oradea. Ei au uitat de odată toate binefacerile Episcopului, au uitat, că a dăruit odată orașului o sumă de 10,000 fl., petru care binefacere o stradă s'a numită „strada Pavelu”.

Ați-ți de foile șoviniste s'au adunat Mercuri sera o mulțime de omeni înaintea curții episcopesci urlînd și racuind ca turbați: „Josu cu mișelul!” „Piară trădătorul de patriă!” Au aruncat cu pietri și cu bucați de cărămidă în ferestrele curții episcopesci, spîrgîndu-le pe toate, ba chiar și obloanele dela ferestri și potta încă a fost ruinată. Spre „lauda” lor, chiar și tineri din familia mai bune au luat parte la această demonstrațiune.

Dela palatul Episcopului din piața mică, mulțimea s'a dus la seminarul român, unde locuiesc canonicul Lauran. Și aici au spart toate ferestrele, aruncînd bolovanii câtu pumnul, ba nici ușa și ferestrele dela biserica zidită de alătura seminarului n'au rămas cruțate.

Scîmpărîndu-și aici dorul de răsbunare au mers la locuințele advocaților români Zigre, Dr. Duma și Dr. Buna, spîrgînd și aici toate ferestrele și causîndu mari pagube.

După-ce neîmpedeați de nimeni făcură astfel o rotă prin oraș, se mai întoreeră odată la reședința episcopescă, blăstîmînd și injurînd. Ei credeau adecă, că Episcopul e acasă, în vreme ce Prea Săuția Sa petrece la „Stîna de vale”.

FOILETONUL „GAZ TRANS.”

Care-i cărașia cea mai bine răsplătită?

Săteanul, talpa țerei, are soții săi de muncă nedespărțiți, cari sunt vituțele lui: vaci, oi, capre, cai și boi.

Și iubesc săteanul nostru pe acești soți ai săi, îi iubesc într'atâta, cătu nu-i uită nici în cântecele și colindele sale, nu uită nici a-le descânta — ca și unor membri țînători de familia sa — de se întemplă vre-o bôlă între ele. Care din bunii cetitori nu-și aduce aminte de colinda cea, carea dice, că:

Sub dumbravă este-unu tîu
Și se scaldă Dumneșu,
Totu se scaldă și se ntrébă:
Ce-i mai bun p'acestu pămînt?
— Nu-i mai bun ca oia bună
Că vîra te 'ndulcesce
Și ea ierna te 'ncăldește!
Totu se scaldă și se ntrébă:
Ce-i mai bun p'acestu pămînt?
— Nu-i mai bun ca calul bun
Că te duce

Și te-a duce,
Te duce ca fulgerul
Te aduce ca gîndul
Și 'n trejiă
Și 'n bețiă
Pörtă ose
Pecătose . .
Totu se scaldă și se ntrébă:
Ce-i mai bun p'acestu pămînt?
Nu-i mai bun ca boul bun
Că răstornă bréză negră
Și sub bréză grâu revîrsă..

Nu numai atâtu, èr după credința săteanului nostru, Maica Sfântă însa-și când era să nască pe Fiiul sfânt p'acestu pămînt, încă a colindat pe la aceste dobitoce, a âmblat să capete dela ele conac peste nopte, și adecă mai întâi a mersu la turisul oilor,

Èr Fiu-sfântu când se nască
Oile se spăria
Maica sfântă-așa dicea:
Firea-ți oi afurisite
De mine, de Dumneșu
Mai tare de Fiiul meu:
Lâna pe voi se nu stee
În totu anul se v'o iee,
Mielul de sub voi se piee!

De aci a mersu la ieslele cailor,
Èr Fiu sfântu când se nască
Caii mi-se spăria
Din copite tropotea,
Maica sfântă-așa dicea:
Firea-ți cai afurisiți
De mine, de Dumneșu,
Mai tare de fiul meu:
Voi se nu mai aveți sașu,
Numa 'n ziua de Ispas
Și-atuncia vreme de-unu ceas!

De aci a mersu Maica Dîmnu-
lui la grăduțul boilor:
Ca să nască Fiiul sfântu,
Fiiul sfântu p'acestu pămînt.
Fiiul sfântu când se nască.
Boii sta și rumeșă
Pe fiul sfântu aburia,
Maica sfântă așa dicea:
Firea-ți voi boi alduși
De mine, de Dumneșu,
Mai tare de fiul meu:
Într'unu ceas se v'è hrîniți
Și 'ntr'unul se hodiniți
Și la plugu voi se porniți . .
Va să dică: bună este oia, că te-
îndulcesce și te încăldește; bunu e
calul, că te duce și te-aduce, ca

gîndul și ca fulgerul, — èr nu-i ca drăguțul de bou, că curîndu se satură și de nutreț și de odihnă, și ține umêru cu omul la lucrurile cele mai grele, la plugăritu. Și sparg sătenii noștri, cu ajutorul boilor, și moinele cele mai înțelenite; numai într'unu locu nu poți ra acu boii și cu plugul:

Unde-i badea cu dorul
Nu poți ara cu plugul,
Că s'acată plugu 'n dor
Tragă boii de se omor!
Bunătatea, ce o are omul dela aceste trei dobitoce, le-a făcut atâtu de iubite, încât săteanul conchide starea averei cuiva după numărul vitelor ce acela le are. Fata bucurôsă s'ar mărita după cutarele, vede că-i om cum se cade, ei! èr alta-i buba:

Nu gîndi bade la mine,
Că n'oiu mere după tine,
Că io bade-su învîțată
Să mîntu juncanii la apă;
Èr la tine ce-oiu mâna:
Măta și pe mumă-ta?
Eată ce-i buba: n'are vite —
decî e calic și nu-i trebuie.

Poliția cu căpitanul orașului în frunte, s'a încercat să împrăști mulțimea, dăr nu putea învinge, căci nu erau decât vr'o 20 de polițiști, cari căpătară și ei mai multe lovituri dela demonstranți. Soldații nu erau acasă, căci se țineau tocmăi manevre de noapte. În urmă a sosit o companie de soldați, cari au împrăștiat cetele sălbatic. Un soldat a fost greu rănit de o lovitură de petra.

Joi seara s'au adunat era înaintea reședinței o mulțime de omeni, cari cântau sau mai bine dău, urlau ca și seara trecută cântecul lui *Kossuth* și alte cântece „patriotice”. O companie de soldați de linie, sub comanda căpitanului *Humița*, și un escadron de husari au împedat oricând o turburare. Cineva a aruncat o petardă între cai, de care spăriându-se au sărit pe mulțime și au rănit mai multe persoane. Paguba cauzată se prețușce la 10,000 fl.

Oradea-mare, 11 August.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.”)

Ca continuare la scrisoarea mea de ieri, vin a vă aduce astăzi la cunoștință, că liniștea în oraș încă nu e restabilită.

Asară pe la 8 ore s'a adunat erași o mulțime de omeni pe piața mică, unde se află reședința episcopescă și cele două biserici românești, catedrala gr. catolică și biserica gr. orientală, ale cărei ferestri asemenea au fost bombardate de bolovanii ceteror „patriotice.”

De astă-dată însă au eșit câteva companii de infanterie sub comanda căpitanului *Humița*, și un escadron de husari sub comanda căpitanului de cavalerie *Baselli*.

La 9 ore poliția a provocat pe demonstranți să se depărteze. Un urlet asurzitor și fluerături a fost răspunsul la această provocare. Husarii au primit ordin să curețe piața, deodată însă s'au aruncat nise petarde între cai, de exploziunea cărora aceștia spăriându-se, au sărit în mijlocul demonstranților, calcând mai multe persoane, dintre cari o fată și un băiat au rămas greu răniți. Mareșalul-locotenentului *Wannisch* și generalul *Holub* încă erau de față și era p'aci să fiă călcați. Piața a fost în scurtă curățită și s'a îndepărtat care încătrău. Miliția patrolază prin oraș, înaintea caselor canonicilor, a advocaților români și a celorlalte case devastate, s'a pusă pază militară. La seminarul român n'a rămas nici o ferăstră intrăgă. Paguba cauzată e enormă. Spiritele sunt foarte agitate. Canonicul *Lauranu* a adresat diarului „*Szabads'g*” o telegramă, în care provoacă pe redactor să se modereze și să nu ațite publicul. S'au făcut și câteva arestări.

Orădanul.

SCIRILE PILEI.

— 31 Iulie.

† *Dionisie Precup*. Ni-se scrie din București, 29 Iulie: Asară, târziu, sosind dela Câmpul-Lungu am aflat cu cea mai adâncă durere, că distinsul fiu al Câmpiei-Transilvaniei, eminentul scolar al liceului din Blăși, nepot al bine-meritatului istoric Papiu-Ilarianu, membru fondator al societății „Transilvania”, *Dionisie Precup*, a încetat eric dimineță subit din viață. Răposatul ocupa postul de șef al Cancelariei parchetului Curții de apel din București, și, fiind mai bine de 25 ani secretar general al societății „Transilvania”, sunt chemați bursierii acestei societăți: *Galea*, inspector la drumurile de fer în România; *Bozocanu*, profesor în Brașov; *Popescu*, inginer la salin-le din Prahova; *Dima*, comptabil la casa *Stănescu* în Ploes; *Dr. V. Babeș*, șef al institutului bacteriologic în București, etc. etc.; și-i face meritata biografie.

Decisuni ale Curiei din Budapesta. La 10 August Curia din Budapesta a pertractat două apelatuni în afacerea *Memorandului* și a *Repliei*, și în afacerea procesului domnului *Dr. Vasile Lucaciu*. Prima apelația înaintată de d-nii *Eugen Brode* și *Nicolau Roman*, motivată cu aceea, că dâșii nu pot fi trași la răspundere decât pentru neglijarea datorinței de precauție și atenție necesară, a fost respinsă de Curie, după raportul judeului *Nagy Sandor*. Asemenea respinsă a fost și apelația d-lui *Dr. Vasile Lucaciu* în cauza procesului său în urma căruia suferă închisoarea ordinară din Sătmăr. Curia însă, la cererea, acusatului, i-a permis să se hrănească pe spesele sale, dăr i-a refuzat cererea, ca să fiă absolvat dela munca obișnuită în închisor.

Adunări secrete — dice „*Erd. Hiradó*” țin Români din ce în ce mai multe. Aici fauresc ei apoi planurile lor, cum ar putea lăți ura în contra Ungurilor. Așa s'au adunat și ieri — scrie numita zău în numărul său dela 11 August n. — mai mulți Români la cetățenul bogat român din Clușiu cu numele *Stefan Havasi*. Ungurii din ulița aceea au observat adunările acestea și s'au pus la pândă, până vor isprăvi cu adunarea, ca apoi să le dea o lecție bună. Dăr Români nu voiau să ăăă din casă, ăr Ungurilor li s'a urit de a aștepta și s'au depărtat. — Așa se vede că de acuma înainte niș la vr'un botez, sfeștanie, ori la altă sərbătore familiară nu ne vom mai pute aduna, fără ca compatrioții nostri se pândescă după noi, ca să ne spargă capetele. Departe am ajuns!

Contra brutalităților în armată a dat mareșal locotenentului *Merkel*, ministrul de resboiu provisor, o ordinație la tôte co-

mandele de corp, de divisi și de brigadă, în care dispune cercetare aspră în contra tuturor ofițerilor și subofițerilor, cari ar maltrata soldații.

Carte postale de 1 cr. O interesantă inovație postală se pregătește de guvernul austriac. E vorba de introducerea de carte de corespondență cu prețul numai de un creștar. Proiectul este basat pe principiul, care în Ungaria deja s'a adoptat, și după care cartele de corespondență se cumpără de un coasortiu, care se ocupă cu publicarea de inserate în scop de reclamă, și după aceea vinde ărași guvernului cartele cu prețul jumătate. Fia-care carte are să fiă provădută de-alungul celor patru margini, pe un spațiu îngust, cu vre-o 6 anușuri, prin cari se acopere prețul. Câte 5000 carte ar fi să fiă provădute cu aceleași anușuri.

O copilă furată de Țigani. Din comuna *Bezdeau* (județul *Dâmbovița* în România) i se scrie „*Universului*” din București, că la o bandă de Țigani zavrăgii din părțile Sibiului, ce se opriseră căte-va zile în aea comună, s'a vădută de nise copii dela școlă o copilă de Românc. Acești copii chiar au vorbit cu ea. Mai multe femei din apropiere de locul unde puseră Țiganii corturile lor, asemenea au vădută fata și s'au mirat de frumuseța ei. Primarul local *G. Popescu* și notarul *Gavril G. Șerbanescu*, luând cunoștință de acestă svon, au început cercetările. Din spusele copiilor de m-i sus, că au fost o copilă de Românc la Țigan, cari, îndată ce au vădută, ca au vorbit cu ea copiii din sat, au și ascuns'o. Nise tete de Țigan au declarat primarului, că a fost printre Țiganii lor o copilă de Românc, furată de ei dela un cărlumară din Sibiu, dăr într'o noapte au luat'o nise Țigan de ai lor din cort și nu șie unde au dus'o. Copila a fost ca de 9—10 ani. Se bănușce, că Țiganii său au omorit copila, său au dus'o la Ploes. Cercetările sunt în curgere.

Corturi pentru soldați. Lângă greutatea de 29 chgr. ce aveau să pörte soldații până acuma, mai capătă de aci înainte fia-care căte o sarcină de 117 decagrame. Atātu este de grea adeca pânza de cort și cei trei țeruși, pe cari se va ridica cortul nou introdus în armată.

Cercul fraților *Wollner* a dat ieri a doua reprezentație, cu un program variat și bine executat în tôte punctele sale. Mai ales acrobății trupei *Conrad* merită laudă pentru eleganța, cu care au executat unele producțiuni gimnastice forte grele. *Baletul* jucat de grațioșele domnișore a secerat multe aplause, așa că scena din urmă a trebuit repetată. Reprezentația

a doua arată un progres față de cea dintău. Constatăm, că și petrile de pe arenă, despre cari am făcut eric amintire — s'au delaturat.

Concert militar. Duminecă la 1/13 August orchestra militară a regimentului Nr. 82 de aci va da un concert cu program forte variat la „Hotelul Central” Nr. 1. Concertul se va ține la timp favorabil în gradină, la casă nefavorabil în sală. Inceputul la 8 ore seara. Intrarea 30 cr. — Concertul anunțat pe astăzi la „*N o u*” s'a amănat din osua timpului nefavorabil, pe Miercuri la 4/16 August.

Musica crășănescă va da mâne seară la „*Pomul verde*” un concert cu un program ales. Inceputul la 8 ore seara.

Necrolog. *George Boca*, învățator român gr. or. în *Șistaroș*, a răposat la 10 August n. o. în etate de 44 ani. Lă jălesce intristată i soția *Elena*, cu fiul său *Sever*, *Ars. Boca*, ca frate, și aite rudeni. — Fia-i țărăna ușora!

Program

pentru adunarea generală a XXXII-a a Asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român ce se va ține în 27 August st. n. a. c. și zilele următoare în Nășed.

Dumineca, în 15/27 August:

I. Parastă pentru fericitul de piă memoria președinte *George Barițiu*.

II. Ședința I-a cu următoarea ordine de zi:

- 1) Deschiderea ședinței prin presiun ordinară la 10 ore a. m. în localul, ce se va destina spre acest scop;
- 2) Raportul general al comitetului despre activitatea sa în decursul anului 1892 dimpreună cu aculesele aceluia;
- 3) Alegerea unei comisuni de 3 pentru esaminarea raportului general și a unei comisuni de 3 pentru esaminarea rațiociniului pro 1892 și a proiectului de budget pro 1894;
- 4) Emiterea unei comisuni de 3 pentru încassarea de taxe dela membrii vechi și dela cei cari se vor înscrie de nou;
- 5) Insinuarea propunerilor și eventualelor interpelări;
- 6) Raportul comisuni de înscrieri.
- 7) Cetirea eventualelor disertațiuni.

Luni în 16/28 August:

III. Ședința II-a cu următoarea ordine de zi:

- 1) Deschiderea ședinței la 9 ore a. m.;
- 2) Verificarea procesului verbal al ședinței I-a;
- 3) Raportul comisuniilor esmisse la ședința I-a;

Un păcurar, într'o iernă grea, sta cătă p'aci să-văndă turma:

Lăsa-voiu la lupii oi
Că de când isă totă cu voi
M'am cărunțit ca și voi!

Dăr nu se-ndură, căci ele îi răspund:

Nu ne lăsa-n cap de iernă
Ci ne scote-n primăveră
Că frumos și-omă multămi
Și frumos și-omă răplăti:
La Pășițe
Cu jintiță,
La Săngeorză
C'ună miel frumos,
La Ispăș
C'ună brăș de caș,
La Rusale
O lână mare,
La Crăciun
C'ună sumană bună.

Și vădend păcurarul atâtea bunătăți, ce i le dă oia, i se rupea inima și nu s'a putut despărți de ele până a fost în viață; ba și când a vădută, că i se apropiă sfirșitul

vieței, a lăsat cu limbă de mörte ca pe el să il îngröpe:

În strunguța oilor,
În jocuțul mieilor.
Că dice el:

Oile cele belăi
Mändru m'or cănta pe văi,
Oile cele seine
Mändru m'or cănta pe mine!

Numai odată s'a întemplat, de un păcurar s'a lăsat de oi și s'a pus a negustori cu porci, dăr a pășit'o, că în scurtă timp, din o turmă de oi, ce avusese, s'a pomenit numai cu un purcelăș, pe care de mână încă l'a belit și din piele și-a făcut căciulă. Omenii il ridea vădendul cu căciulă de porc și-l întrebau, de ce o pörtă, ăr el răspundea: porc a fost capul ăsta, când s'a lăsat de oi, cu piele de porc il îmbracă!

Și ore de unde vine, că sătenii noștri iubesc atātu de tare aceste trei dobitoce? este cauza ore numai folosul, ce-l aduc ele, ori döră cu iubirea cătră ele a venit poporul

nostru din Roma cea măreață? ori că s'a străplăntat această iubire din tată în fiu, ca și alte virtuți eredită astă-feliu, — căci nu trebuie să uităm, că iubirea cătră animalele nobile și folositoare este o virtute.

Să deschidem cartea neamului nostru și aceea ne va spune:

Sciut lucru este, că economia câmpului, agricultura, stă în strinsă legătură cu viticultura, adecă cu economia vitelor. Lucrurile economice cele mai însemnate: gunoiera, aratul, grăpatul și ducerea acasă de pe câmp a productelor, se întemplă cu ajutorul animalelor. Va să dăcă: unde este bine cultivat agrul, acolo presupunem și bune vite ajutătoare, căci fără ele nu se pöte nici ađi, când vaporul e pus în serviciul omului în multe casuri, dăr cum s'ar fi putut în vechime, când puterea vaporului nu era în mâna omului?

Să vedem deci, măcară cătă de pe scurt, pe ce tréptă sta cultivarea pământului la străbunii noștri, și atunci ne vom pute închipui, cum va fi fost viticultura lor.

La punerea pe hărți a tractatului, ce urmăză, m'oiu folosi mai mult de Primul memoriu al d-lui *P. S. Aurelian*, membru al Academiei Române (care memoriu se află tipărit în anele Academiei Române Tom. XI sect. II pro 1878). Etă, între altele, ce cetim în acestă memoriu:

Pentru ca istoria să fiă, după cum dice *Cicerone*, martorul timpurilor, lumina adevărului, școlă vieței, trebuie, ca pe lângă povestirea răsböielor, să cuprindă descrierea vieței economice a popörelor. Fiața economică a unui popor este unul din factorii de căpeteniă ai vieței sale. Nu se pöte închipui un popor puternic, civilizată, fără o agricultură înaintată, de-ore-ă agricultura înflorită a fost, este și va fi cătă va ține lumea, temelă mării și prosperității staturilor, isvorul, care dă nascere sciințelor și artelor. Mărirea unui popor fiind dără nedespărțită de starea sa economică, este forte interesantă, ca pe lângă cunoștința răsböielor, ce a purtat, a căpet-niilor viteze, ce a avut, să se cunoșcă și istoria dezvoltării sale economice.

E întrebare acum, decă stră-

4) Alegerea președintelui, cassarului și eventuală a altor funcționari ai Asociației pentru restul perioadei 1893—1895;

5) Cetirea eventualelor disertațiuni;

6) Defigerea locului pentru viitoarea adunare generală;

7) Dispozițiuni pentru autenticarea procesului verbal al ședinței a II-a;

8) Încheierea ședințelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni au să fie prezentate prezidiului Asociației în scris cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Din ședința comitetului Asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 27 Iulie p. 1893.

Dr. Marion Pușcariu Dr. Amos Francu
m. p. vice-președinte m. p. secretar II.

Mișcarea națională în România.

„Evenimentul“ din Iași publică un raport despre conferința studenților universitari din Huși, din care reproducem următoarele:

Studenții ieșeni, în număr de oinoi, au plecat la Marți 20 Iulie, la Huși, pentru ca să țină acolo o conferință în chestiunea națională. La gară i-a întâmpinat cu muzica militară un mare număr de cetățeni cu primarul, d-lă Tutovă, și vice-președintele secțiunii locale a Ligei culturale, d-lă Caligari, în frunte. Trenul s'a oprit în mijlocul sunetelor de „Deșteptă-te Române“ și al uralelor entusiaste atâtea din partea tinerilor, cât și a cetățenilor. Pe urmă d-lă Caligari în câte-va cuvinte călduroase, a exprimat bucuria cetățenilor hușeni, că tinerii luptători au ales Huși pentru întâia conferință românească și li-a spus „bine ați venit.“ Din partea studenților a răspuns d-lă G. Bărsan, mulțumind cetățenilor hușeni pentru primirea marelă, care li-se face, însă nu pentru că această primire ară satisfacă amorul propriu al studenților, ci pentru că ea este o manifestare de solidaritate de idei și sentimente în chestiunea națională între generația tânăra și cea care în acest moment armăse țera.

Dela gară studenții au descins la d-lă Caligari. La 4 ore în sala seminarului, plină de lume, d-lă Ionu Micu a dezvoltat tema sa „Rolul Românilor liberi în mișcarea națională“ și a dovedit, că datoria noastră este de a lupta pentru emanciparea fraților noștri de peste munți și de peste Prut și pentru unirea culturală a tuturor Românilor. Tânerul conferențiar a fost viu și mult aplaudat de numerosul public.

După ce a mai vorbit State Dragomir, indemnându pe cetățeni, de a se înscrie cu toții în Liga Culturală, d-lă Cali-

gari a cetit un proiect de adresă către președintele comitetului, Rațiu, care a fost primită cu unanimitate. S'era, studenților li-s'a oferit un banchet la vila d-lui Roiu. În mijlocul entuziasmului general au luat cuvântul de mai multe ori: d-lă Peiu aclamat de președinte al banchetului, d-lă N. Ghiorgiu, ajutor de primar, în numele orașului Huși, domnul Stoianovici, în numele comercianților Hușeni, domnul Vântulă și Ionu Popescu, în numele corpului didactic, d-lă Caligari, în numele Ligei culturale, părintele V. Codreanu, în numele clerului, d-lă Roiu, amabilul și entusiastul stăpân al vilei, la care a avut loc banchetul, și alții. Studenții răspundeau la toate discursurile și mai mult aplaudat dintr-unii ei au fost d. G. Bărsan și State Dragomir. A doua zi, când studenții plecau acasă, cetățenii i-au petrecut până la gară. La un „rămas-bun“, și în câte-va cuvinte pline de o recunoștință sinceră, de către un student, au răspuns cu căldură domni Tutovă, primarul Hușului, și Caligari. Trenul a plecat în mijlocul uralelor nesfârșite. La întâia stațiune, Dobrina, studenții au fost surprinși de sunetele muzicii, care a cântat tot timpul cât trenul stetea.

Etă ce se dice în adresa amintită mai sus:

„Cetățenii hușeni, intruniți astăzi sub impulsul celui mai sfânt sentiment național pentru a ne lumina la rațele idealului românismului, în mijlocul entuziasmului unanim, am hotărât să vă rugăm ca să fiți interpretul nostru pe lângă întreaga grupare românească din Ardeal. Românii din România liberă vă urmăresc cu totă încordarea de care e capabilă atențiunea omenescă. Și etă pentru ce:

„Socit este de totă lumea, că vécuri întregi, poporul românesc a luptat cu fel de fel de barbari năvălitori, cari amenințau cultura și civilizația europeană: vécuri întregi acest popor, martir și luptător, era pentru Europa ca un zid neclintit, îndărătul cărui celelalte popore civilizate găseau un adăpost de or ce furtună și puteau în liniște să se bucure de fructele muncii lor. Și, după secole, misiunea poporului nostru rămâne aceeași. El, avangarda Europei, stă acum, ca și în trecut, față în față cu diferitele și nu mai puțin numeroase, de câtă atunci, popore dușmane, cari sunt dușmane progresului Europei întregi, — progresului dobândit prin atâtea străduințe, vârsându-se mări de sânge. Aceste popore deși sunt mai puțin barbare decât predecesorii lor, sunt totuși mai primejdioase decât ei, de ore ce tendințele lor asiatice de volnică și violență sunt învăluite cu spolia cultura, mai ales pe terenul șicanelor diplomatice și al dresării armatelor.“

moșii noștri, Romanii cei vechi, au avut o agricultură înaintată, ori ba erau ei mai mult ori mai puțin decât noi în ale lucrării pământului?

Și noi suntem dator, mai mult de câtă ori care alt popor, să ne punem această întrebare. Cercetările asupra vieții economice a strămoșilor noștri, cunoscința traiului lor, ne vor servi ca probe pipăite, ca și limba noastră, asupra originii poporului român, ne vor dovedi, că pe lângă tôte năvălirile, ce au trecut peste patria noastră, pe lângă tôte înrăuirile, ce a putut să aibă asupra vieții noastre venirea în atingere cu neamuri streine, totuși în agricultura noastră, în viața noastră domestică, în multe din obiceiurile țeranilor noștri, am păstrat cu sânteniă și pôte mai mult, decât ori care popor de viță latină, datinele strămoșilor noștri.

În cele următoare mă voi sili — tot după interesantul operat al d-lui P. S. Aurelian — a da o jdeiă despre economia rurală a ace-

lui popor, care a sciut să lase o întipărire neștersă peste tot locul pe unde a trecut și dominat.

Agricultura era ocupațiunea de căpeteniă a Romanilor; ei priviau avuția teritorială, ca temelie prosperității publice. Fruntașii, ca și poporul, nesocotiau până la ore-care punctul negoțului și meseriile, pe cari le lăsa mai cu sémă sclavilor, cu deosebire sclavilor greci. Și etă că poporul nostru, după atâtea sute, ba chiar mii de ani, e același până azi; Românul e mai pasionat plugar, decât ori ce; până azi negustorului îi dice grec; așa așii în Deva, Hațeg și pe aiurea, dicându: mă duc la grecul după o lumină, ori după alt-ceva, deși negustorul era Român, ori pôte chiar jidan, dér îndată ce-i negustor — e grec.

Romanii avuți petreceau mai tôte viața la țară, ca și Românii de azi. Căpitaniii cei mai de frunte, Cincinat între alții, lăsa cornele plugului și porniau la răboiu, de unde, după ce erau încununați cu laurii

Adresa se încheie cu cuvintele: „Înainte, fraților, dreptatea cu voi!“

Foile ungueresci despre sêlbătécile din Oradea-mare.

Sêlbătécile hordelor barbare din Oradea-mare au pus pe gânduri chiar și pe neimpăcătii soviniști dela foile ungueresci. Dăm azi câteva estrase din următoarele foi din Budapesta.

„Egyetértés“ dela 11 August scrie:

Ce a putut îndemna pe cei din Oradea-mare la o mișcare atât de agitată? O broșură, care învinesce pe Episcopul greco-catolic din Oradea-mare, că prin lucrare subterană s'a străduit a strica interesele maghiare și pe oă ascunse a sprijinit în mod sistematic uneltirile trădătoare de patriă. Aici însă cauza și efectul nu stau de loc în raport egal. Noi apremăm focul patriotic al domnilor demonstranți, dér a face ei judecată în acest lucru, nu sunt chiamăți nici cât e negru sub unghie. Chiar dacă ar fi adevărate cele scrise în broșura lui Pituk, totuși o astfel de demonstrațiune este o rușine pentru un oraș outh, pentru că ea fără de nici o deosebire atinge pe vinovat, ca și pe nevinovat, și când se sdobesoă ferestrele episcopului invinuit, să nimicesc totodată și magazinele comercianților neinteresati.

Acosta nu se unesco de loc cu însămănătatea maghiarimei domnitoare, cu chiamarea ei de a susține statul și cu interesele ei politice mai înalte. Nisuițele veonice ale agitatorilor de naționalitate sunt, ca să înfățișeze raporturile patriei noastre înaintea Europei, ca și când față cu naționalitățile ar fi încetat stăpânirea legilor, ér certe de naționalitate ar fi ajuns în stare de iritațiune nevindecabilă. Ore demonstranții patriotici vrău să vină în ajutorul unei astfel de invinuirii, ca să dea dovadă, că în țera noastră au eșit de-asupra la putere spiritele terorismului și față cu naționalitățile am ajuns în stare sufletească de răboiu civil? Nici să nu se mai îndoescă nimeni, că astfel de demonstrațiuni, dacă devin dese nu pot să apară înaintea lumii, decât ca o slăbiciune națională (maghiară) și ca semne ale destrămării organismului de stat. Mai merge, când noi demonstrăm în privra autorităților statului, s'eu când un popor protesteză contra autorităților streine, cum fact de pildă Cehii contra guvernatorului din Bohemia, dér ca Maghiarii, de sub legile și autoritățile maghiare, să se lase a fi răpiți la demonstrațiuni contra naționalităților din patriă, o spunem sincer, că acesta cel mai puțin nu este dovadă de încredere în sine.

Întimplări neplăcute, ca cele din

Oradea-mare, pretindă la ori ce cast, ca să tragem din ele învățatură în tôte direcțiile. Politia statului maghiar față cu naționalitățile nu mai garantează noroc, ci trebuie să se facă o lucrare consecventă și precugetată de pacificare acolo, unde e de lipsă, avându-se în vedere îngrijirea serioasă a intereselor poporului și vindecarea plângerilor drepte; ér unde e necesar, se se aplicoă disciplină aspră și mijloce de pedepsire neindurătoare...

„Budapesti Hirlap“ dela 11 August scrie într'un articol de fond intitulat „Pavel și Pituk“, între altele:

În Oradea-mare poporul a asediat palatul episcopului valah, i-au bătut casa cu petri și i-au spart ferestrele; totă acesta a făcut-o și la locuințele canonicilor și advocaților antimaghiari. În decursul demonstrațiunii n'a curs decât sânge maghiar, sânge valah nici o picătură. Martiragiul român se restrânge érăși la spargerea de ferestri. Cu tôte acestea lucrul e serios. Agitațiunile de naționalitate au urmărit seriose în Ungaria. Acesta o soimă de multă...

Noi însă nu învinuim, cu sânteniă prefăcută, pe Maghiarii din Oradea, pentru că s'au resculat contra dușmanilor patriei, ca să se le pedepsescă păcatele. Aflăm firăscă rescularea mării, când vânturile mână valuri. Este scris, că cine sémână vânt, culege furtună (sic!) Agitația dacoromână și panslavă nu este nevinovată, prin urmare nu pôte rămâne nepedepsită (sic!) Meșteșugul bun al trădării de patriă se face de multă și de mulți și primejdia creșce mereu, ca să derime Ungaria. Guvernul nu face decât să privescă și să scute, poporul maghiar însă a rupt-o cu răbdarea...

„Magyar Hirlap“ dice între altele:

Cine a mințit să se pedepsescă! Datoria guvernului este de a cerceta cauza și cea mai mare rigore, și dacă episcopul nu se pôte scoate de sub acușele grele ce-l apasă, atunci el să se pedepsescă — dacă însă acușele aduse contra lui (e vorba de minciunile din broșura nenorocitului Pituk-Trad.) sunt netemeinice, atunci acuatorul mincinos, să fi disciplinat fără orășare. Tôte broșurile scrise și răspândite în patru părți ale lumii, decât tinerimea universitară română, n'au stricat la olaltă rasei noastre, autorității statului nostru atâtea, câtă ni-au stricat, înaintea Europei culte, aceste demonstrațiuni, sparger de ferestri și insulte.

Intr'un mare oraș maghiar se pôte întâmpla, ca să se bombardeze ferestrele locuinței unui episcop ale bisericeii și ale școlei; se face o stricăciune cu adevărat vandală. Dacă ni-ar fi acusată cineva cu câteva luni mai înainte cu astfel de lucruri, ore n'ar fi respins ori care Maghiar, cu indignațiune, astfel de apucături contra ra-

vitejesci, se întorceau spre a-și cultiva țerinele.

Intocmai fact și Românii de azi; ori câtă carte va învăța, ori ce oficiu va îmbrăca, Românul doarece să-și petreacă restul din urmă a zilelor, cel puțin la bêtănete, în sâtuțului său la țară, la moșiora sa, de pe care cu crunte sudori au scos părinții lui cele trebuincioase, spre a-l purta la școl. Așa vedem, că mulți pensioniști din nemul nostru, cari ar pute trăi la oraș și cetăți, la bêtănete se trag la țară, unde sunt priviți cu stimă și respect din partea consătenilor.

Marele Cicerone nu află cuvinte destule pentru a înalța agricultura și a declara, că nici o meserie nu e mai vrednică de omii liberi, ca cultura pământului. Pliniu unul dintre cei mai învățați Romani, când vorbea despre timpurile când generali lăsa plugul pentru a se pune în fruntea armatelor, dicea cu inima plină de mulțumire, că atunci pământul se mândria de a fi lucrat de mâni victorioase și consulari. Până

și pronumele celor mai ilustre dintre familiile mari, precum Porcius, Fabius, Piso, sunt dovada cea mai pipăită, de câtă onore se bucura cultura pământului la Romani.

Romul, întemeiatorul cetății eterne, a Romei, întemeia colegiul celor 12 preoți Arvali, încununați cu spice de grâu; acestia jertfiau deilor cele d'ântăiu råde ale pământului, cerându-le recolte abundante.

Preoții noștri de azi încă aduc Dumneșului celui viu jertfa de pâne și vin.

Fundatoarele Romei, Romul dete locul d'ântăiu locuitorilor dela țară, sătenilor, privindu și tractându-i ca fruntea cetățenilor, și dreptă dovadă despre acesta, le încredință paza celor mai avute quartire ale orașului.

Etă de ce se numesco săteanul nostru, agronomul, cu fală: talpa țerei, căci așa era numit și ca atare era tractat din veliscea lui, și acesta n'a uitat-o nici:

Când purta în grea robia jugul greu

seși noastre? Și acum de câte ori voru ceti de asupra capetelor noastre această gloriă tristă și voru bucina în tota lumea cultă, că vestita răsăd maghiară, națiunea cavalerescă face scandale dinaintea palatului unui episcopu valahă, a unei biserici și școle valahe?

Unde a fostă autoritatea orașenescă, unde poliția, unde cetățenii orașului? Demonstrațiunii de felul acesta, nu s'au putut arangia în Turda și Oradea-mare la momentu — ele au fostă comploturi plănuite. Elemente nedisciplinate, neocpte, se află în fiă-care oraș, și acelu corp de funcționari, care nici în împrejurări normale nu scie ținē în frēu astfel de clemente, nu e chiamatū sē conducă unū orașu; nu pōte face decât, pentru interesul publicū, sē se depărteze...

Pentru a dovedi „tendințele de valahizare“ ale episcopului Pavelu, foile unguresci înregistră încă următoarele:

„Teodoru Dringo, preotū în Borodulu mare, abuzându în modu bruscū de poziția sa de preotū, a rostitū de pe amvonu unū blăstēmū asupra tuturor acolorū credincioși ai seși, cari își trimitt copiii la școle unguresci de statū. Această vorbire agitătoare, care n'a constatū din altū ceva, de cātū din o continuă injurătură la adresa Maghiarilor, a fostă imediatū deopiată, într'o declarațiune, din partea oătorva martorū ocularū, pentru-ca nu cumva, după moralul valah (sic!), sē se pōtă nega adevărata stare a lucrului.

„Acastă declarațiune, ce era subscrisă de primarul din Porodulu-mare și încă de câțiva jurați, a ajunsū în mâna celorl competenți. Inspectorul de școle Siposs numai decât se duse cu declarațiunea la fișpanul Dōry, pe care lū rugă, sē scōțā din satū pe popa Dringo. Fișpanul a încredințatū afacerea Episcopului Pavelu, ca acesta, ca forū nemijlocitū, sē lū dojenescō oficioșu. Episcopul Pavelu adevăratū, cā a chiamatū la sine pe Dringo, dēr cā ce dojanā asprā îi va fi datū, sē pōte vedē din împrejurarea, cā acesta a eșitū din curtea episcopului veselū și fluerându. Când fișpanul a înțelesū despre acēta, adēncū consternatū i-a dīsū inspectorului de școle Siposs: „Nu vomū suferi mai multū insultarea maghiarimei, destulū amū suferitū la Beiușū!“

„Totodată fișpanul a îndrōmatū pe Siposs, ca din nou sē avertizeze pe Pavelu. Siposs a și făcutū acēta, dēr cānd a provocatū pe Episcopul valahū sē ia mēsuri, acesta i-a rēspunsū: „Nu vē atingeți de Dringo, elū este unū omū nebagatū în sēmă, este unū bețivū.“ Siposs atunci l'a întrebātū, cā decā așa stā trēba, pentru ce l'a lāsātū sē fiā preotū? La asta Episcopul a rēspunsū: „Ce sē faci? Elū imi este rudeniā și conșcolarū!“ Și după acēstea a

mai trecutū o jumtate de anū până cānd Episcopul admoniatū pe Dringo.

Cu astfel de minciuni ticăloșe scie sē și îndōpe foile unguresci cetitorii. Dringo nu e nici rudeniā, nici conșcolarū al Episcopului Pavelu, și prin urmare nici n'a pututū Episcopul sē aducă de motivū acēsta înaintea fișpanului Dōry. Motivul adevăratū pentru care Prea Sântū Episcopul Pavelu n'a pedepsitū pe respectivul preotū, a fostū, cā nu i-a aflātū nici o vină.

Români delä Begheiu.

Comitatulū Torontalū, Iulie 1893.

În comitatulū Torontalū, lângă Begheiu, s'a întâmplatū unū evenimentū însemnatū la 6 Iulie a. c. Români din acēstū tinutū pentru prima oră s'au întrunitū în adunare națională, în comuna fruntașă Toraculū-mare, (cerculū B.-S.-Georgiu). Acēstū poporū altcumū deșteptū, pe timpul alegerilor era datū pradā aspiranților la mandatulū de deputatū dietalū. Sciutū este, cā oine suntū pe la sate cei ce adunā pradā pe sēma stăpānilor. Acēstū elementū, vādēndū și poziția amenințatā, cu mâni cu picioare, în drēpta și în stānga, începe a și apēra pradā. Din centru se dā signalulū pentru apērerea disperatā. Notarii cu iuțēla fulgerului alērgā în audiență, ca sē audā ucusulū ce cuprindea modulū de atacū, sēu mai bine de apērare. Din fiē-care comunā avē sē se recruteze 12 indiviți, — așa suna porunca—cari făcēndū gālăgia sē contrabalanseze deciziunile adunării.

Însē abia 3-4 inși din antistiele comunele au implinitū, numai în parte, porunca prin aceea, cā au venitū, — pōte și din curiositate, — la adunare. Ēr sub decursulū adunării, — afarā de notariulū com. din Toraculū micū Todorū Cheoi, cu scriitorulū sēu Adamū Albu, și notariulū subst. Cin Toraculū mare, Ionū Miocū cu scriitorulū sēu Todorū Ciobanū, — numai judele com. din Toraculū mare, Iosifū Secoșanu, s'a pronunțatū contra alegerii unui delegatū la conferința din Sibiu, și prin acēta contra partidei naționale.

Ētā deoī, oine s'a resvrētītū contra partidei naționale, și nu adunarea națională, după cum au vestitū, — *urbi et orbi* — foile jidano maghiare. Ēr cum-cā președintele adunării, d-lū preotū din Toraculū micū: P. Petrovič, n'ar fi fostū ascultatū, ba cār fi fostū chiar desavnatū din partea celorl prezenți, este o minciunā grosolanā demnā de acele foi șoviniste.

Ōre-ce a reținutū însē pe unii dintre preoții și învățatorii toți bine căpātuiți, din aceste comune fruntașe de-a nu se presenta la adunare? Nu cum-va s'au temutū, cā bravii Români din acēstū cercū, demnū de alți conducători într'adeverū se vorū resvreti contra conducătorilor lorū naturali și contra partidei naționale? De aveți inimă, d-lorū

preoți și învățatori, pentru acēstū poporū esemplarū de muncitorū, și venēți în mijloculū lui, vē puteați convinge desēre însușēțirea nobilă, de care era pōtrunsā întrēga adunare pentru cauza sfānta romānescă.

Nu temerea de desavuare, ci egoismul, interese personale și familiare i-au impedeatū pe unii și pe alții dintre inteligenți, de a da tōte considerațiunile la o parte, și rupēndū odatā cu trecutulū, a se angaja pe față pentru națiune.

La o parte cu slugăruicia! La o parte cu oăciulirile tradiționale prin aceste părți! Nu vē faceți, — pentru unū blidū de linte, — trădătorii poporului, din a căruia sudore trăiți! Nu vē faceți de ocarā lumii întregi. Nu siliți pe domii dela administrația, ca sē și ridā în pugul, vādēndū, cā pentru prietenia lorū fățărītā, vē faceți vādētorii causei sfinte a Romānismului!

Din corespondența despre adunarea națională dela 6 Iulie a. c. din Toraculū-mare, apărutā în foile naționale „Gazeta Transilvaniei“ și „Tribuna“, ori și cine s'a pututū convinge despre obiectivitatea observatā de corespondentū față de unii și alții pēcătoși. Dēr ce sē vedeți?

Actulū ultimū din comedia înscenatā contra adunării naționale din Toraculū-mare s'a finitū între culise. Sala comitatensă din Beofoherculū-mare a fostū loculū unui actū trădătorū de nemū, în istoria poporului romānescū fără sēmēnū. Slugăruicia orbă a băgatū și pe novitiulū preotū gr. cat. Petru Papp din Iancăhidă într'o deputația compusă din vre-o câțiva antiști comunalī, conduși de susū numiții notari com. înaintea fișpanului, spre a-i ura — în sēmū de încredere, — țile îndelungate. Fișpanulū apoi, prin graiulū părintelui Petru Papp, multami pentru nestrămūtata aderență, dēr mai alesū pentru cā s'au lăpădatū de partida națională romānă.

Acēstū preotū, venitū de ieri alaltăieri prin părțile noastre, ca cu ajutorul administrației sē propage proselitismul și discordia între vrădniciū Romāni de pe aici, în slugăruicia sa, s'a făcutū trădătorulū întregū nemului romānescū. Ca sē și asigureze, nu scie pūă cānd, sprijinulū administrației întrū ajungerea șopului seu proselitisticū, n'a pututū lipsi părintele Petru Papp nici dela banchetulū din B.-S.-Georgiu, centrulū cercului nostru electoralū, datū — nu multū după adunarea națională, — în ouōrea președintelui clubului electoralū liberalū (ungurescū). La acēstū banchetū a mai rētăoitū și preotulū Vasilie Domșa din Toraculū micū. Și ca sē nu fiā cu nimic maijosū decât colegulū sēu Petru Papp, a și toastatū în limba statului, sigurā pentru întărirea partidei liberale din cercū, a căruī capū fū glorițiatū prin unū banchetū.

Auți lume! La ce rolū dejositorū suntū

capabili a se angaja unii preoți, cari trăiescū cu prescurā romānescă!

Rușine sē le fiā! Trăiescā partida națională din cerculū B.-S.-Georgiu! Trăiescā solidaritatea!

Unū Romānū adevăratū.

Esamene la sate.

Țera Oașului, Iulie 1893.

Am așteptatū, ca o pēnă mai competentā sē raporteze despre succesul esamenelorū din tractulū acēsta. Vādēndū însē cā în ce priveșce ținutulū nostru s'a neglijatū acēstā ceștiune, care se pōte considera ca unū barometru alū înaintării atātū în culturā, cātū și în zelulū învățătorilorū, — vinū sē raportezū eu.

Esamenele s'au începutū în 14 Maiu n. la 2 ore d. a. în comuna mestecatā:

Vama, învățatorū: d-lū George Brăteanu, prep. abs. și calificatū. De față: Protopopolū tractualū ca președinte, mulți dintre poporenī, ēr ca oșpeți d-nii D. Ardeleanū inv. în Negresci, și G. Corodanū inv. în H.-Lăpușū. Școlā împodobitā frumosū. Esaminați au fostū 20 băeți și 8 fetițe, din 81 obligați a frecuenta școlā. După împērate cerescū; s'a esaminatū din Religiuē, Istoria bibl. test. vechiū și nou, Cetitulū romānū și maghiarū, Istoria patriei, Geografia și Constituțiunea, Computulū în capū și în sorisū. Printre obiectele prescise au fostū întrefesute și unele poesii potrivite, cari au înălțatū caracterulū și solemnitatea esamenului. Planulū de învățmētū a fostū observatū. La finea esamenului s'a predatū de 3 elevi dialogul „Grigorașū și Nioulița“. Din tōte obiectele de învățmētū elevii au datū rēspunsuri bune, multāmīnd pe deplinū pe cei de față. Edifiulū școlarū, pe lângā o grijā bună, ar fi buniorū. Scrisori de esamenū au fostū 38. — În aceeași zi dela 5-7 ore a. m. s'a ținutū esamenulū în comuna curatā romānescă:

Turū Invēțatorū: d-lū Vasilie Țintășū, absolutū și calificatū, care numai din Ianuarie a. c. a ocupatū acēstū postū. Esaminați au fostū 16 băeți și 6 fetițe; ceialalți 20 au fostū numai ca benevoii. De față Protopopolū tractualū și preotulū localū, ēr ca oșpeți d-nii învățatori: G. Brăteanu, D. Ardeleanū și Corodanū. Poporū multū. S'au esaminatū din Catechismū, Istoria bibl. test. vechiū; Cetitū romānū, Computulū foarte slabū. În raportū cu timpulū de cānd și a începutū învățatorulū activitatea în acēstā comunā, progresulū se pōte numi destulitorū; observā, cā d-lū învățatorū sē fiā mai precautū la întrebări și sē nu se foloseșc de unele espresiuini, cari arū da cauzā la observări ridicole din partea publicului. Edifiulū școlarū este unulū din cele mai bune din tractū. Scrisori de probā 8. — În 15 Maiu, 9 ore dim., s'a ținutū esamenulū în comuna curatā romānescă:

Căci credea-n a sale brațe și-n veciniculū Dumneșeu, pe care l'a chiamatū ca sē i ajute și a venitū, și din lanțurī inimice brațele i-a slobođitū.

Dupā ce Romulū fundā Roma, spre a face pe Romāni sē se așede la unū locū și sē părăsescā vieța nomadā, la care țineau atātū de multū, împārți între dēnșii pāmētulū și-i îndemnā sē lucreze.

Și uitați-vē, omenī bunī: cum făcū părintele Romanilorū la începutū, așa facemū noi Romāni până în ziua de azi; de amū avē moșiorā cātū de micā și copiii cātū de mulți, la toți le facemū parte din ea, căci bine scimū, cā — până cānd fiii noștri au unū petecū de pāmētū suntū legați de acela, nu potū dice cā nu au nimicū, nu suntū siliți sē rētăcescā prin *negra străinătate*, unde n'ai sorā, nici frate; nu suntū siliți a lua lumea 'n capū; suntū legați prin peteculū de pāmētū de satulū lorū, de neamurile lorū, suntū moștenī, nime nu le pōte arunca vorba: *veniturā, agestū!*

Fiă-care cetățeanū romanū primia două jugere.

Cuvēntulū *jugerū* și azi este în graiulū romānū ardelenescū și încă chiar în înțelesulū, în care era în graiulū vechilorū Romanī. La ei, după cum ne spune Pliniu: *Jugum* (jugerum) *vocabatur, quod uno jugo boum in die exarari posset.* Adecā chiar ca la noi Romāni ardelenī: Jugerulū e (unū locū) ce se pōte ara într'o ții (cu plugulū) cu doi boi. În fața acēstei dovedī, ce vorū mai dice ore rēuvoitorii neamului nostru, cari nu vrēu sē recunōscā, cā noi suntemū urmașii vechilorū Romanī?

Partea de pāmētū a fiā-cārui Romanū era însemnatā, dēr numai cetățenulū romanū putea sē dobândescā pāmētū; streinii nu puteau deveni proprietari, precum nici astăzi Jidaniī în România nu potū deveni proprietari de pāmētū.

Lucru demnū de însemnatū este dragostea, ce o aveau Romanii cătrā pāmētū, inima lorū se amplea de bucuriā cānd puteau sē steela moșia lorū lucru, care și azi se vede la omenii

noștri. Numai atunci e îndestulitū și fericitū Romānulū, cānd se scie la moșiora sa. Feciorii noștri, cānd mergū la oște vādēndū-se siliți sē și lase moșiorale și vituțele lorū, cāntā de-ți umplu inima de jale:

Plāngē-mē, maicā, ou dorū
Cā ți-am fostū voinicū feciorū,
Ți-amū scosū plugulū din ocolū,
Ți-amū arātū mādru ogorū
L'am arātū l'am sēmēnatū,
Și-'n cātane m'au luatū.

Lui îi este jale; se teme, cā decā merge elū, cei rēmași i-orū batjocori locșorulū, nu 'i l'orū lucră cum se cuvine și cānd va veni, l'a afla înțelenitū. Și ne spune, spune elū în cāntecū, după ce-i pare lui rēu, cā plēcā:

Dupā plugū cu patru boi,
Dupā omenī dela noi.
Ēr cānd la întorsū acasă din streiniī, e cu ghiața-'n spate, cā:

Plugulū-'n șură-a ruginitū,
Șbiculū 'n cuiū a muceđitū,
Boii 'n grajđū o 'mbetrānitū
Și locu i-o 'nțelenitū!

Cum își iubiau Romanii pāmēn,

tulū, tocmai așa își iubiau și vitele, cari le ajutau la lucrarea pāmētului. Ovidiu, în *Metamorfosele* sale, pune în gura lui Pitogora următoarele cuvinte, îndreptate contra obiceiului de a se nutri cu carne de vită:

„Ce suntū ore vinovați boii? Ei suntū o specie de animale nevinovate, simple, fără violență, și născute pentru munca cea mai grea.“

Agronomulū Varrone raportēzā, cā în vremile vechi, uciderea unui bou era privitā ca o crimā. Pliniu naturalistulū povestescē în acēstā privință următoarele:

„Noi primimū animalulū acesta (boulū) ca soțulū nostru de muncā, pentru cultivarea țarinilorū; elū era atātū de stimatū de strămoșii noștri, încātū a ajunsū până la noi esemplulū unui omū, învinovātū și pedepsitū de poporulū romanū, pentru-cā omorise boulū spre a multāmī dorința unui copilū rēsățatū, care se plāngea, cā nu māncase încă vintre; elū fū alungatū ca unū omū, care omorise pe plugarulū sēu.“

Dōmne! cāți nesocotiți torturēzā azi vitele, fără a fi măcarū dogeniți, necum pedepsiți?!

Moisei; învăț. d-lă *Ionă Moisi*, abs. și calificat. De față: 11 băieți și 6 fetițe; sorisori 11, însă foarte frumoase, așa, că nici în școlile superioare mai frumoase nu poți vedea. După rugăciuni, s'a examinat din Relig., Istoria biblică test. vechiu și nou, Cetitul român, Computul, Geografia puțică, Resultatul examenului îndestulitor. Edificiul școlară e foarte bun. Ōs-peți, afară de cei înșirați mai sus, a mai fost și d-lă Vasiliu Țințașu. — Totu în 15 Maiu d. a. la 2 ore s'a început examenul în:

Bicsad, comună curată românească și una din cele mai mari. Învăț. d-lă *Augustin Caragian*, abs. și calificat. Din 150 obligați, n'au fost la examen decât 23 băieți și 14 fetițe. S'au examinat din Religione și Ist. biblică, și din acestea răspunsuri foarte slabe. Comuna acosta curată românească și omeni cu stare bună, în privința învățământului face înaintarea raclui. Vedând învăț., că d. protopop nu e îndestulit cu examenul, a început a se acușa sub cuvânt că din cauza frigului, zăpezii etc., nu s'a putut face progres îndestulitor, ca și cum în școlă ar totu ninge, precum foarte bine a observat d-lă protopop. Ași recomanda d-lui învățator, că mai bine se stea de școlă, decât să facă arătări contra învățătorilor, producând ură între colegi. Edificiul școlară e bun și ord. — Totu în 15, dela 4 ore, s'a ținut examenul în comuna curată românească:

Trip. Aci nu s'a examinat din nimica, pentru-că d-lă învățator *Ioan Danu* sen. de o parte a fost morbos, de alta și-a pierdut voia de a petrece în zăduful școlii. De altminteles nu peste multu îi va veni actul de pensionare și e speranță, că vom căpăta în urma acosta un învățator tiner și conșiu de ohiămarea sa. — În 17 Maiu a. m. la 9 ore s'a început examenul în comuna curată românească:

Călinesci; învățator d-lă *Aleșiu Ștefăniș*, abs. și calificat. S'au examinat 47 băieți și 13 fetițe, ceialalți au fost numai ca benevoli. După „Impérate cerescu” s'a examinat din: Religione, Istoria biblică test. vechiu și nou etc. Examenul a fost satisfăcător, cei de față au rămas foarte îndestuliti cu răspunsurile școlariilor. Poeșile și cântările bisericose au pus în inimire pe ascultători. Edificiul școlară e foarte bun și corăspunțător. Sorisori încă a fost vr'o 40 bunșore. — În 21 Maiu d. a. la 3 ore s'a ținut examenul în comuna curată românească:

Raeș; s'au examinat 20 băieți și 5 fetițe, din 180 obligați. Învățator d-lă *Gavrilă Napu*, absol. După rugăciuni s'a examinat din: Religione, Istoria biblică test. vechiu și nou, etc. Sorisori de probă 10, cărți au avut 22. Planul de învățământ n'a fost observat, din cauză, că școlă în comuna acosta e foarte neregulată cercetată; poporul e nedisciplinat și foarte

„Respectul viteloră avea chiar un caracter religios. Se sărbătoria o deitate specială, *Bubona*, care feria boii de toate relele.” „Sub numele de *Sterculius* se aducea închinăciune lui *Saturn*, pentru-că elu învățase pe omeni mai întâi să întrebuinteze balega de vită pentru îngrășarea pământului.”

Familii înșeminate se întreceau care mai de care să aibă vite mai frumoase și mai multe și se mândriau cu numele de *Porcius*, *Ovidius*, *Caprius*, ca la noi *Bouariu*, *Pecurariu*, *Căprariu*, *Văcariu* (de unde *Văcărescu*, *Boerescu* etc.)

„Intru atâtu era de recunoscutu folosul, ce-lu aducă vitele, încâtu fură adoptate la începutu ca semn al avuției, ca monetă (banu). Sub domnia lui *Serviu Tului* se tipăriau pe monete chipuri de vacă, bou, oie, purcelu, și moneta înșă și se numia *Pecunia* (dela *pecus-vită*, de aci vin și cuvintele românești *pecurariu*, *peciună*.)

(Va urma.)

rece față de școlă. Edificiul școlii ar fi bunșor, numai deca învățatoru nu loquesce în acela, e cam delăsatu. Din câte obiecte s'a examinat, răspunsurile au fost îndestulitoare, așa, că s'a putut vedea străduința învățatorului. — În 29 Maiu d. a. la 4 ore s'a început examenul în comuna curată românească:

Negresci; învățator d-lă *Dimitriu Ardeleanu*, abs. și calificat. Școlă frumoasă înfrumusețată. De față mai mulți popoeni, ca președinte d-lă *Ioan Romanu* protop. tractual; apoi d-lă *Art. Demianu* prof. emerit și preot local; d-lă notaru *Cercualu*, d-lă spotecaru, *G. Brăteanu*, *G. Corodanu*, *V. Țințașu*, ca oșpeți. S'a rostitu „Impérate Cerescu”, acompaniatu de d-lă învățatoru cu fisharmoniul. Examinat au fost 53 băieți și 11 fetițe, din 250 obligați a frecuenta școlă. S'a examinat din toate obiectele prescise. După totu obiectul de învățământ s'a cântat câte o poeșă frumoasă acompaniată de d-lă învățatoru pe fisharmoniu. S'au rostitu diferite dialoguri, s'au declamat poeșii. Examenul a fost spre îndestulirea tuturor. Onore învățatorului, care e cu atâta zel și abnegațiune față de progresul poporului românesc! În comuna acosta se află și o școlă de stat, cu care trebuie d-lă învățator să rivalizeze. Sperăm însă, că deca va merge totu așa, picioru de Romănușu nu va mai călca în școlă cea de stat.

În celelalte 5 comune, din unele cauze, n'am putut lua parte la esame.

Oșianulă.

Povețe în contra colerei.

Despre coleră, despre cauzele din cari se nasce ea și despre mijlocele de apărare contra ei, am scris în mai multe rânduri. Aci amintim numai pe scurt, că simburul colerei îl formază un mic vermuleț, care cu ochii liberi nici nu se poate vedea. Acestu vermuleț intră prin gură în stomac și acolo în scurtă vreme se înmulțese nespust de multu, pricinuind dureri mari, cari în foarte multe casuri se sfârșesc cu morțe.

Pentru a ne păzi de primejdia unei molipsiri de coleră, trebuie să fim cu băgare de seamă la următoarele:

1) Să ne ferim de ori-ce atingere cu materiile, ce esu din bolnavi (ca vrsături, escremente etc.); 2) să nu ne atingem de mâncări cu mâinile nespălate, mai alesu deca cumva am avut atingere cu bolnavul; 3) apa de beut, precum și apa în care se spală mâinile, ori vasele pentru mâncare, înainte de întrebuintare să fiă bine fiertă, de ore-ce prin fierbere se nimicesc vermi colerei; 4) Tote bucatele nefierte sunt primejdioase, de aceea pe câtu numai se poate trebuie să îngrijim, ca să ne hrănim cu bucate fierte, seu fripte bine, — laptele cu deosebire nu trebuie folosit înainte de-a se fierbe; 5) Tote obiectele, ce atingă gura, seu bucatele nostre, precum linguri, cuțite, turculițe etc., înainte de întrebuintare trebuie clătite bine în apă fiertă; 6) Muscele sunt primejdioase, fiindcă ele se aședă și pe bolnavi și pe bucate, și peste totu locul, și prin acosta pre ușor pot lăți bola între omeni; de aceea de musce trebuie să ne ferim, olele cu lapte și toate bucatele trebuie bine astupate și acoperite, ca muscele să nu potă străbate la ele.

Afară de acestea, omul trebuie să bage bine de seamă, ca să nu-și deranjeze stomacul prin mâncări și beături necumpătate; corpul trebuie să se țină curat prin scaldare și spălare. Mișcarea la aeru curat și somnul îndestulitor facu bine.

Deca însă din cauza neingrijirii s'a întâmplat, ca cineva să capete coleră (care începe cu durere

de pântec, vrsături, diaree etc.), atunci trebuie să alergăm la următoarele mijloce:

1) Bolnavului i se va da repede o baie caldă (ilă vomu scaldă), ori cel puțin o baie de ședut foarte caldă; 2) Bolnavul va fi culcat în pat, acoperit gros și i se vor pune comprese calde pe pântec; 3) Mâncarea bolnavului va consta cam numai din supă, mai alesu supă de carne; 4) Cea mai mare curățenie trebuie ținută în jurul bolnavului, scaunele și vrsăturile lui trebuie curățite și desinfectate cu acidu carbolicu (procurat din farmacia), se poate însă desinfecta cu și zamă de varu (180 grame de varu nestinsu se se topescă în 1000 grame de apă și acosta e zama de varu). Cu zamă de varu se spală locurile mânjite de coleric, precum pardoseli, stâlpi, uși, pământu, cum și ori-ce locu mânjit de coleric. 5) Tote obiectele, ce nu se strică prin fierbere, trebuie desinfectate prin fierbere timp de 1/2 oră, ér latrinele (umblătorile) trebuie în fiă-care și udate cu zamă de varu tare (400 grame de varu nestinsu în 1000 grame apă). 6) Nu trebuie să se uite, că lumina soarelui, uscăciunea și aerisarea omoră curându microbulu, seu vermele colerei.

Cam acestea ar fi regulile mai generale. Sătenii nostri însă trebuie să se intereseze de cauză și în casu de primejdia să nu întârzie de-a cere sfatul doctorilor și a omienilor pricepuți în cauză.

EDUCAȚIUNE.

Experiențe pedagogice.

Motto: *Experientia est rerum magistra.*

Experiența este instituțiunea tuturor lucrurilor. Sentință pedagogică.

Experiența III.

Diligința și simțirile copiilor sunt diferite. Unii sunt atenți învață bucuros și și implinesc regulat datorințele lor; alții din contră, sunt trândavi și nepăsători.

Lenea se poate atribui naturelului, seu voinței pruncului. Am observat, că cei trândavi dela natură se pot constringe la învățatură și prin mijloce mai aspre, ér cei lenesi din voință — numai cu mijloce mai domole.

Aveam un școlară, a cărui purtare morală era esemplară, dér nu învăța nimic. Privirea lui era blândă și foarte serioasă, trăsăturile feței lui arătau o întristare neîntreruptă. Multu mă cugetam, că ce temperamentu poate să aibă pruncu acesta. În fine, după mai multe încercări, m'am convinsu, că pruncu dela natură era bun, dér tractarea prea aspră acasă — în familiă — l'a fost adus la desperăciune.

Tatăl seu era un econom în stare bună, și era atât de ocupat cu economia, încât n'a avut timp să se îngrijescă mai de aproape de creșterea fiului seu. Mamă-sa murise de multu, și a doua mamă vitregă era atât de strictă cu sormanul pruncu, încât nu-i da libertate de-a se însoți seu a se juca câtu de puțin cu alți prunci, ilă dojenia neîncetat, și-l bătea mai de multe ori nevinovat. Prin acosta tractare aspră, pruncu devenise cu totul nepăsător și neactiv, creșându-se cel mai urgisit între toți pruncii.

Aflându dér cauza adevărată a leniviei pruncului, începui cu mijlocele domole a îndemna pe pruncu la învățatură. L'am luat pelângămine, și în societate cu alți doi seu trei școlari din clasa lui, mai de multe ori ră-

măneam după prelegere în școlă cu densus, vorbindu și întrebându-amicabilu despre unele lucruri cunoscut de ei. Mă făceam, că le esplică câte ceva din științele naturale, geografă și a.

Pruncu meu la început era tăcut, și răspundea cu ochii plecați în jos la întrebările mele, ér mai târziu, observându, că vorbesc cu el cu mare dragoste, și-a mai ridicat ochii, și privia cu mai mare îndrăsnelă și încredere cătră mine. Peste câte-va zile, într'o prelegere, mi-a răspuns la nisce întrebări ușore. De aci înainte începe pruncu a se deștepta, și fiindu tractat cu blândete, din și în și învăța totu mai bine și s'a făcutu foarte activu.

Experiența IV.

Totu atunci aveam un școlară, care învăța bine, dér purtarea lui nu era de suferit în școlă. Disciplină, ordine școlară, inspecțiune, dojenire, notițe bune seu rele morale, nu aveam nici o înriurire asupra acestui prunc.

Nici un școlară nu mi-a dat atât de lucru ca mișelul acesta. Ce defectu are acestu prunc? Caprițiu și conștiința rea! Mai de multe ori l'am admoniat, dér toate au fost îndesertu.

Odată în fața școlariilor, m'am adresat cătră el cu cuvintele următoare: Fiule, sci tu ce faci, când te porți așa rău? De sigur nu sci. Tu te vatem pe tine, pe învățatoru tău și demnitătea școlii. Sci tu ce dicu omeni despre acela, care vatemă, chiar și aceea, ce scie că este mai frumos? Cu durere trebuie să spun înainte școlariilor tăi, cumcă și despre tine judecă omeni rău. Nisuesce-te a-te îndrepta.

Pruncu caută în față-mi, ascultă toate vorbele, dér zimbindu cugeta în sine: „nu-mi pasă.”

Altă-dată îi vorbesc astu-feliu: Fiule, tu veți și sci ce-i bine și ce-i rău. Totu omul are minte, ca să judece mai înainte ce face. Omeni cei mai neastemperați, ba chiar și cei mai sălbatici, numai prin cuvinte se pot îmblândi. Se vede, că ești mai rău, decât omul sălbatic. Admonăriile mele nu și-au atinsu inima, nu m'ai ascultat, și acum îți spun că eu îți voesc numai bine, te sfătuiesc déră să te îndrepti, că de nu, voi fi silitu a tracta cu tine mai rău, ca cu un dobitoc, care numai cu bătaia se poate îmblândi.

Pruncu suridea cu disprețu, clătina din capu, și cugeta în sine: „mi-ar plăce să vedu!”

Acuma mi-am pus întrebarea: că ce așa avé de făcutu în acestu casu extremu? Mă informezu despre împrejurările familiare și aflu, că acestu prunc era unicul la părinți, crescutu în desmierdări, carele pentru faptele rele, ce făcea, nu era nici odată pedepsit de părinții lui.

Paciența și constanța m'a condus până în fine, și căutam toate mijlocele spre îndreptarea lui, și anume: pronunțam cu disprețu numele lui; când lăudam pe alți școlari buni, cu densus făceam excepțiune, înșemnam dojana în notițulu meu; l'am pus în locul celu din urmă în clasă, l'am pus să stea în picior înainte școlariilor; l'am pedepsit și cu închisore. Tote acestea nu folosiau nimica, căci pruncu cerbicosu nu se îndrepta; ba încă devenia totu mai neșuferit.

Intru și, fiindu ora gramaticii, am lăsat pe rând, ca să scrie pe tablă, după dictat, totu felulu de propozițiuni cu scopu de a deprinde pe cei mai mici în ortografiă; éră pentru cei mai mari a-le analiza. Pe acestu prunc ilă provocu, ca să cetească propozițiunile scrise, și să-și

facă observările ortografice. Densulă ceti într'unu tonu môle, imbinându mai multe cuvinte într'una, dér' ast-feliu de scandalos, încât făcû pe școlari să ridă, apoi începû a-și face observările sale, dîcîndu; că aici lip-sesce accentul, colo a nu e scrisu bine, că sémênă cu o, într'altu locu că nu s'a pusû u la capetulu cuvên-tului, și altele mai multe, — iritân-du-se așa de tare, încât școlarii érá riseră de densulă.

La acestea i-am dîsû: „Bine, tē-tulă meu, și-ai făcutu observările bine însă de ce nu cetești frumos, și de ce te iritezi așa tare?” Densulă îmi răspunde într'unu tonu batjocuritor: „Eu așa sciu vorbi, cui nu-i place, nu asculte.” Prin acestu răspuns a produsu unu risû generalu între școlari.

Făcîndu semnû de tăcere și atențiune, mă adresai cătră școlari cu următoarele cuvinte:

— Sciți voi pentru ce facû eu să scrieți propozițiunî pe tablă?

— Ca să ne coregemu unulă altuia erorile.

— Așa este, dér' la coregere se observați: 1) Ca să învățați din erorile altora. 2) Să fiți cu cruțare față de erorile altora, că acelea potû proveni nu numai din nesciință, ci și din nebăgare de sémă. Vă dîcû déră: când scrieți, să nu grăbiți, ci fiți cu băgare de sémă la totu cuvên-tul, când se rostesc seú exprimă, și vă gîndiți bine cu ce felu de litere se se scrie. Cu bucuriă observu, că pruncii cei bunî și ascultători progresază, érá cei răi și scandalosi suntû numai spre greutatea altora. Nu trebuie să rideți de conșcolarul vostru Victoru, că își va veni și el în minte.

Lăsați pruncii cei mari ca în asemănare cu propozițiunile de pe tablă, să scrie mai multe propozițiunî și să și-le coregă vecinii unulă cu altul în tăcere; apoi acelea să le depurizeze acasă, și ca ocupațiune să mi-le aducă pe ziua următoare, érá până ce densii scriau, m'am ocupatû cu pruncii cei mai mici.

Toți începû a scrie, numai școlarul celû caprițiosu nu. Vecinul său îi șoptea mereu, să scrie, el însu îi răspundea: Ce să scriu, le sciu eu acestea. N'am destul de învățat, ci să mai perdû timpul și cu astu-feliu de nimicuri!

Eu tôte le audu, dér' îi dau pace, făcîndu-mă, că nu audu nimic.

Măne-ți ceru ocupațiunile dela școlari, vine și rëndul lui. Densulă la întrebarea: că de ce nu a scrisu, îmi răspunde, că „n'a voitû”.

— Dér' pentru ce nu ai voitû?

— Am eu destul de învățat.

Acum mi-am adusû aminte de cuvintele pedagogului Comenius, încât privește disciplina: „Să pedepsim, când e de lipsă, și chiar aspru, decât vedem, că pedepsele mai ușore nu ducû la scop; dér' nu pentru învățatură, ci pentru purtare, și nu pentru-că cineva a greșit, ci ca să nu mai greșescă în viitoru.”

Lăsați la o parte pe acest prunc și căutați ocupațiunile, celorlalți școlari. Toți au scrisu cu mai multe, seú mai puține erori. Li-am dîsû: bine! omul deprindîndu-se învăță.

Apoi provocu pe copilul meu caprițiosu să érá afară din scăuniă, și mă adresezû cătră densulă cu următoarele cuvinte: „Îmi pare rău, fiule, că sunt silitu a te pedepsi trupesce; dér' eu cunoscû în tine unu astu-feliu de om, din care nu se pôte face om de trebă fără pedepsă trupescă.”

Iau vergeaua și-i dau câte două lovituri peste fă-care palmă.

Pruncul se întorse furiosu la locu-i în scăuniă, pune mâinile la ochi, plânge și murmură:

— Lasă numai, voi vedé eu ce voi face; că dóră nu suntû căne să mă bați!

— Nu ești căne, fétulă meu, dér' aduți aminte de multele mele admoniări, apoi recunosc, că prunculă căruia nu-i folosesc vorba cea bună, fórte puțin se deosebesce de animale.

— Așteptă numai, că te-oiu spune eu la tata!

— Poți spune, dér' spune-i și aceea, că te așteptă o pedepsă și mai aspră, decât nu te vei lăsa de caprițiile tale. Și va fi bine, decât vei spune și altora, nu numai părinților; căci numai așa va scăpa școla de rușine.

Eu m'am așteptatû la așa ceva și am fostu pregătitu și la aceea, ca să-lu pedepsesc trupesce și mai de multe-ori, până ce se va îndrepta, dér' m'am înșelatû. Prunculă din ziua aceea a început a se îndrepta.

Îndărătnicia acestui prunc, precum s'a dîsû mai înainte, a purcesû din delicata purtare a părinților față de densulă, și din credința lui basată pe aceea, că învățatoru nu-lu va pedepsi trupesce.

Calea spre înăvuire.

de I. Darius.

3. Prudență, chibzuință, cuminiță, socotelă, prevedere.

(Finea acestui capitol.)

Despre prudență se spune în Istoria veche, că regele Priam auzise dela unu filosofu anume *Candidu*, că a dîsû că: „cine nu se scie stăpâni și reținé dela poște și patimi, acela nu e om, ci dobitoă.” De aceea a vrut să-lu ispitescă pe *Candidu*, decât în adevăr e în stare a se tiné strînsu de vorbele sale. Spre scopul acesta a adusû înaintea filosofului pe cei mai răi ómeni de gură, pe cei mai batjocuritori și mai obraznici, și a datû voiă la fă-carele din ei să i dîcă filosofului cele mai urite vorbe ce le voru sci ei.

Unulă dîse: din ce némă ești tu, *Candidu*? Elu răspunde: „*Némulă meu se începe cu mine, și alu tēu se sfērșesc cu tine. Némulă meu prin mine crește, ér' alu tēu prin tine se prăpădesc*”.

Altulă mai guralivû îi dîse: „Bre dér' ce frumosu ești îmbrăcatu *Candidu*!” Filosoful îi răspunde: „*Omulă nu se cunoște după haine, ci după fapte*.”

Vine alu treilea mai îndrăcitû: „Hei, *Candidu*, cine și-a rētunditû pēru așa de frumosu?” Filosoful liniștitû: „*Darulă nu stă în pēru, ci în minte și în inimă*.”

Altulă mai împelițatû dîse cătră regele: *Măria*—Ta feresce-te de *Candidu*, că e unu jăfuitor și înșelător! Erî l'am vĕcutu în óstea dușmană. Filosofulă răspunde: „*Multă vreme și a trebuitû până ce ai învățatû să minți una așa cu corne, ca și acesta dér' eu am învățatû să nu iau în băgare de sémă minciunile tale*.” Elu îi dîce ér': Auți, *Măria*-Ta, cum vorbesce înșelătorul! *Candidu* îl arde cu vorba: *Tare s'a înșelatû celû ce a dîsû, că tu n'ai limbă*.”

Vine altulă la rëndu: „*Vedî-lu cum nu se rușineză, hoțul și tâharul!*?” Filosofulă: „*De te-ai fi temutû de rușine, n'ai fi grăitû, ce ai grăitû*.”

Altulă cu disprețu: *Lasă în pace pe nebunulă ăsta, mă miru pentru ce mai vorbesce cu elu*.” La acesta filosofulă nu răspunde nimic. Regele *Priam* îl întrebă îndată, că de ce nu răspunde. *Candidu* dîse: „*Și tăcerea e răspunsu la nisce vorbe nesocotite ca acestea. Eu cu limba mea n'asû fi pututû să lû osendescu așa, precum elu singurû se osendesce pe sine*”.

Regele vĕdîndu atăta prudență și înțelepciune la *Candidu*, îl chemă

lângă densulă și-lu întrebă, să-i spună: Cum de a-i pututû răbda cu atăta liniște atătea batjocuri puse pe capul lui? Filosofulă răspunde: „*Am răbdatû, pentru-că eu sunt domû și stăpânû pe mine, éră ei suntû robii pĕcatelor. Nu trebuie să se supere omulă, decât îi spune cine va o cleveire adevĕrată: decât spune minciună asemenea nu trebuie să-și fărime multu capul, pentru-că mai bine îl omorî cu vorbe bune, decât cu cĕrta, ér' cine se mănîe dă pildă rea poporului*.”

La încheierea acestui capitolu despre prudență mai adaug și câteva învățaturi arabesci și dela filosofi vechi, fórte potrivite, dér' puțin cunoscut.

„Ce nu vrîi să scie dușmanul tēu, nu spune prietinelui tēu — *Dĕcă 'mî ascundû secretul, îl tinu eu pe elu; decât îl spunu, mă stăpânesce elu pe mine*.” — „*Pe pomul tăcerii rodesce liniștea*.” —

Nu suntû bani mai bine întrebuințatî, decât aceia, cu cari ne-a înșelatû cine-va, pentru-că pe ei am cumpĕratû minte.

Horatiu dîce: „Cine ocolesce ce e prea mult (estremu) și se mulțumesc cu prețioasa cale de mijlocu, scapă prin prudența sa de rușinea de a trăi sub unu acoperișu de miserie, dér' scapă tot-deodată prin cumpĕtare de pisma, ce se nasce împotriva celor din palate. Mai tare sgudue iurtuna bradulă celû înaltu; mai curĕnd și mai rău cade la pământu turnulă celû ridicatû, și vĕrfulă munților este măf desu lovitû de trăsnete.”

Totû elu dîce în altu locu: „*Mai alesu ceteșce și învăță dela cei înșelepți, cum să fii în stare de a-ți duce viața ta în liniște, fără a fi mișcatu și chinutû de poște violente, nici de frică, dér' nici de speranța unor lucruri, ce nu suntû tocmai de folos*.”

Seneca dîce: „Să ne bucurămû de ce avemû, fără a ne pune în asemănare cu alții: nici odată nu vei fi fericitû, decât te vei măhni, că e cine-va mai fericitû, decât tîne. — Când veți căți suntû înaintea ta, gândesce-te și la căți suntû în urma ta!” — „*Dĕcă vrîi să-ți supui tôte, supune-te pe tine însu-ți rațiunei*.”

Unulă dintre filosofi mai noi dîce: „Pe lângă prudență, mai este și curagiulă o însușire neapĕrată pentru fericirea noastră. Ce e dreptu, nici pe una, nici pe alta nu ni-o putemû da, ci le avemû moștenire: pe cea d'ântăiu dela mama, pe cea de-a doua dela tata; cu tôte acestea deprinderea și voința hotărîtă ajută multu la sporirea capitalulă firesc. În acestă lume de oțelû, se cere o inimă de oțelû întărită împotriva sorții și înarmată în contra ómenilor. Căci viața întregă este o luptă, nici unu pasu înainte nu se face fără greutate. De aceea este unu sufletu mișelû acela, care se codesce, se pituleză și se vaietă îndată ce se adună nori pe ceru, seú se arată numai din depărtare. Devisa noastră să fîă din contră: Nu da înapoi față cu relele, ci mergi cu mai mare curagiu împotriva lor. Dér' și aci să ne ferimû de prea multu (escesu) și curagiulă să nu mĕrgă până la temeritate.”

După cum se vede din capitulele: *minte, rațiune și prudență*, scopulă meu este întăiu căștigarea capitalulă morală, din lăuntru, și numai după aceea căștigarea averii materiale. Căci fără óre-care avere spiritală, nu putemû căștiga pe cea materială prin munca și străduința noastră proprie. Pui fripti d'a gata fórte rar cadu omului în gură. —

ECONOMIA.

Nutrirea plantelor.

(Fine).

După mai multe cercetări și ispitiri s'a adevĕritu, că cenușa de lemn este cea mai însemnată materiă la nutrirea plantelor, de óre-ce fără mustulă, ce se formeză din ea, care face și leșia lunecósă, plantele nu arû puté trăi. Totu așa de lipsă suntû și musturile celorlalte leșii numite mai sus. Să nu se mire dér' plugarii noștri, când voru vedé ca mâne, că plugarii harnici și învățați nu se mai mulțumesc numai cu gunoiulă vitelor pentru îngrășarea pământului, ci mai presară pe acela încă și cenușă, sare, varu și altele. Căci s'a constatatû, că e de ajunsu să lip-sescă numai una din sărurile numite într'unu pământu, și sémênaturile de pe acela potû să fîă împedecate în creșterea și întărirea lor.

La noi multî plugari nici la gunoiulă vitelor, care cuprinde în sine leșia la cele mai multe săruri, nu-lu bagă atăta de sémă, ci îl lasă de-lu risipescû porcii și alte vite prin curte; îl lasă de multe-ori așa ucatu în grămadă de se arde și mucedesc, érá mustulă de gunoiu curge neîmpedecat pe uliți, în locu de a-lu arunca pe gunoiu seú a-lu duce pe fĕnațe.

Că sémênaturile și ierburile dintr'unu asemenea gunoiu mucedu și uscatu puțin nutremĕntu își află, acesta nu trebuie să o spunemû noi, căci ni-o spunu înși-și plugarii noștri, când dîcû: „am dusu atătea carb de gunoiu și totuși am avutû unu culesu (recoltă) slabu.”

S'a adevĕritu mai departe, că unu pământu rău, sémênatû cu grău seú secară, nu pôte să producă mai multă sémênă, ca de două-ori câtă a fostu sémênată. De pildă: sémênămû unu hectolitrû de grău seú secară, putemû aduna la secere, după ce-lu imblătimu cu totulă, trei hectolitre. Se plătesce óre într'unu asemenea casu lucrulă plugarului? Noi lăsămû să-și facă despre acesta socotela fă-care plugarû. Vomû spune mai departe, că același locu rău, imblănitû cu bălegarû dela vite putreditû (căci celû prospĕtu nu e bun la holde, din causă că ajută facerea tăciunelui) pôte să dea de două-ori mai multe grăunțe: adecă patru hectolitre, érá imblănitû cu gunoiu de paseri, cenușă, sare, varu și altele, pôte să aducă unu culesu și mai bogatû: de 6—7 hectolitre.

Pentru ca leșiile numite mai sus, precum și aerulă, să pótă străbate cu înlesnire la rădĕcinile sémênaturilor, pământulă trebuie lucratu cu plugulă, grapa și sapa, ca elu mereu să fîă în mișcare, să se amĕrunte, să se facă ca cenușa, prin care apoi când plouă, să se pótă străcori prin rădĕcini musturile, cari ajută la nutrirea și întărirea plantelor.

Puțin din plugarii noștri își voru fi datû până acum sémă despre aceea, că lucrândû pământulă, ajutămû în două feluri la nutrirea sémênaturilor: smĕruntămû pământulă, ca să se pótă desface mustulă din elu și mișcându-lu ajutămû aerulă să pótă străbate la rădĕcinile sémênaturilor. Căci trebuie bine să ne însemnă și aci: ce este apa pentru pesci, aceea este aerulă pentru ómeni și plante. Ómenii înghitû și rĕsuffă aerulă prin plămîni, érá plantele prin frunze și rădĕcini. Frunzele plantelor au mai multe găurici (pori), prin cari înghitû meșelele din aer și rĕsuffă aerulă absorbitu cu rădĕcinile din pământ.

Cumcă plantele se nutrescu cu aer, acesta se pôte vedé mai

bine la inecări de ape (esundări), unde apa acoperind pământul cu seminăturile, apoi fiind și mai grea aerul, face pe acesta de ese afară din pământ și când se trag apele, vedem numai că și seminăturile s'au îngălbinit și au perit.

Dér nu numai aerul, ci și lumina, căldura și ploia încă contribuie într'un mod binefăcător la încolțirea, creșterea și întărirea seminăturilor. Fără lumină, plantele nu avé o față mai mult alburiă, decât verde, de-ore-ce lumina dă florilor color și miros. Acesta se vede mai bine la florile crescute în casă, car sunt mai alburii și nu mirosă așa frumos, ca cele crescute în grădină.

Căldura este isvorul de viață al tuturor vietăților de pe pământ, de-ore-ce fără de aceea nu ar pute trăi nici o vietate: ceea ce nu se vede atunci, cu deosebire la seminăturile de primăvera, când după ce intră recel mai îndelungate, ca și în primăvera anului acestuia bunăoară, semințele se putredesc în pământ și nu mai pot să răsar.

Ploia și umezela din pământ vin totu așa de lipsă pentru topirea sărurilor din pământ, ca și aerul, lumina și căldura, car într'un cuvânt se mai numesc și imbolditorii (agenții) vegetației (creșterei).

Când acești imbolditori își urmeză mersul lor regulat, când adică nu se întâmplă nici secetă, nici ploie prea îndelungate; când plugarul încă își face la rândul său datoria, lucrând și mișcând mereu pământul împrejurul seminăturilor: atunci acestea își află nutre-mentul lor cu prisos și plugarul își poate întemeia nedejdea cea mai frumoasă, că lucrul lui îi va aduce o răsplătire îmbelșugată.

I. Georgescu.

MULTE ȘI DE TOATE.

II persoane scăpate de morțe.

Deunăzi o societate numărosă din Pesta: bărbați, femei și copii, plecase cu o barcă, ca să se plimbe pe Dunăre.

La început plimbarea a fost liniștită. Câți-va își promisera să viziteze băile romane; toți au primit ideea a-celute.

Când se ajungă însă la țermu, barca a fost apucată de-odată de un curent puternic de apă.

În zadar s'au oăsnit lopătarii și cârmaciul să aducă barca la mijlocul apei; valorile au luat-o și au împins-o către morile mari situate vi-a-vis de băile romane.

Peste câte-va minute, barca apropiindu-se prea tare de ciutura băilor, s'a răsturnat tocmă în locul unde apa era foarte adâncă.

Tote cele 11 persoane din barcă au căzut în apă.

Din ferioare omeni 'dela băi au băgat de semă catastrofa și au luat imediat toate măsurile de scapare.

Câți-va lucrători ajutați de unii pescari din apropiere au reușit să scape toți omeni, aducându-i teferi la țermu.

Nautragiații au răsplătitu cu bani mulți pe salvatorii lor și după ce li-s'au uscat hainele de pe ei au plecatu cu vaporul îndărăt la Pesta.

Premii practice.

La Saint-Denis, o comună din Francia ai cărei locuitori sunt mai toți socialiști, s'a făcutu mai zilele trecute solemnitatea împărțirii premiilor la școlile primare și secundare de fete.

Până aci nu e nimic curios, căci împărțirea premiilor se face în toate țările, dér ceea ce e ciudat este, că consiliul comunal al acestui orașu a găsit

cu oale, ca în locu de ounune și cărți să se dea fetelor premiate unu asortimentu completu de farfurii, mașini, linguri, etc., în fine totu ce trebuie la o bucatărie, ca ast-felu fetele să potă face mai cu ușurință oasa în ziua în care se voru mărita.

E de laudă fapta municipalității din St. Denis, mai alesu într'unu secolu practicu oa oelu actualu, când o frumoasă tingire de aramă valoréză multu mai multu de oātu o ounună și de oātu unu tratatū de gramatică.

Arta de a se îmbogăți.

Mai zilele trecute la Berlinu unu pictorū a jucatū rudelorū sale cea mai nostimă paoalélă din lume.

Acum vre-o câți-va ani acestu artiștu forțe bogatū ducea o viață din cele mai luxose. De o dată elu sărăci și ca adausu alu nenorocirei cade și greu bolnavu.

Pe patulū de durere elu avu o ideeă genială.

Intr'o zi, obiămă unu notarū căruia 'i dădu unu testamentū, prin care lăsa tutulorū membrilorū din familia sa, sume considerabile.

Notarul se grăbi să divulge lucrulū, și fiă-căruia din interesatū 'i părū rău de purtarea prōstă, ce o avuseseră față cu artistulū.

Acesta se vindecă. Atunci rudele începură să se intrēcă în bine faceri și toți se grăbiră alū imprumuta ou bani, căci ou totă vindecarea elu era încă forțe slabū și doctorii dăceau, că nu mai are multu de trăitū.

După dece ani de o viață forțe oomodă, pe spinarea rudelorū, pictorulū s'a dusū în regatul umbelorū, lăsândū forțe multe datorii și niot unu banū, căci totă averea era risipită încă de multu.

Calendarul săptămânal are 30 zile. Table with columns for dates and names of saints (e.g., Clara, Eusebius, Adorm. Mariei).

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Table listing grain prices in Brașov. Columns: Măsură sau greutatea, Calitatea, Valuta nou-trinoă (fl. or.).

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 9 Augustu n. 1893.

Table of commodity prices in Budapest. Columns: Săminte, Săminte vechi ori nouă, soiulū, Cursulū (dela, până).

Cursulū losurilorū private

din 9 Augustu n. 1893.

Table of private exchange rates. Columns: Valori, cump., vând.

Bursa din București

din 9 Augustu n. 1893.

Table of stock market values in Bucharest. Columns: Valori, cump., vând.

Tergulū de rimătorū din Steinbruch.

La 7 August n. 1893

Starea rimătorilorū a fostu de 185,293 capete, la 8 Aug. au intratū 1516 capete și au eșitū 1462, rămânendū la 9 Aug. unu numărū de 185,829 capete.

până la 46.— cr. ușorā dela 42 1/2. cr. până la 43 1/2. cr. — Marfa de România Bákony de grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociā grea dela — cr. până la — cr. insē transito ușorā dela — cr. până la — cr. transito dtto țeposā grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociā dela — cr. până la — cr. Marfa sērbescā grea dela 45.— cr. până la 45 1/2. cr. Transito, mijlociā grea dela 44 1/2 cr. până la 45 1/2. cr. transito ușorā de la 43.— cr. până la 44.— cr. — Porciū ingrășați de unū anū dela — cr. până la — cr., ingrășați cu cucuruzū dela — cr. până la — cr. Cântăritū la garā cu 4' — cr. până la — cr., ingrășați cu ghindā dela.

Dr. Sterie N. Ciurcu. Viena, IX Pelikangasse 10. Cabinetu de consultațiune ou celebritățile medicale și ou specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Proprietarū: Dr. Aurel Mureșianu. Redactorū responsabilū: Gregoriu Maiorū.

Ioan Zacharias. Brașovū, Strada Vămii Nr. 15. Și recomandă P. T. publicū marele depou de țoluri de cai de lână, tapete de padimentū de lățime simplă și duplă, precum și cērșeafuri de patū din fabricele cele mai bune și cu prețurile cele mai moderate.

PUBLICAȚIUNE. Conform punctului 8 din ordinațiunea Inaltului ministeriu de Interne dtto. 9 Iulie a. c. Nru 58505/VI—11 referitōre la pericoolul amenințatorū de cholera se convocă fie-oine, că la celū din autăiu casū de bōlă suspectū de cholera sē-lū arate acestei autorități fără întârziare.

Căpitanatulū orășenescū Hiemesch. 1923—3

Concursū. Pe basa regulamentului seminarialū din 1892. — §. §. 1, 3, 6, 10 și 13, se publică concursū nou pentru ocuparea postului de economū, la seminariulū pedagogico-teologicū din Sibiu.

Emolumentele împreunate cu acestū postū, suntū: o remunerațiune anuală de 300 fl., precum și locuință, vîptū, încălțitū, luminatū și serviciu în Seminaru, tōte numai pentru persoana sa. Remunerațiunea anuală de 300 fl. se va putē urca în considerarea cualificațiunei superioare a economului, concurenții însă ou sē-și formuleze ou precisiune pretensiunile lor pentru o astfel de urcare. Dela concurenții se cere sē documenteze, că suntū Români gr. orientali, cu studii pregătitoare și eventualū cu prace în afacerile economiei domestice; de asemenea sē documenteze servițiile și purtarea morală de până acum. Concursule instruite cu tōte documentele necesare, suntū a se presenta Consistoriului subsemnatū până inclusiv la 19/31 August a. c. Agendele economului seminarial suntū marcate într'o instrucțiune specială, care se potē vedē în orele de oficiu în cancelaria consistorială. Sibiu, din ședința plenară, ținută la 5/17 Iulie 1893. Consistoriulū archidieceșanū. MIRON ROMANUL m. p. Dr. REMUS ROȘCA m. p. Archiepiscop. secretar. 1913—3

1. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hoff.) Zürich
 fendet **direct an Private: schwarze, weise und farbige** Seiden- stoffe
 von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, kariert, gemustert, Damaste etc.
 (ca. 240 versch. Qual 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zollfrei. Muster
 umgehend. Briefe kosten 10 fr. und Postkarten 5 fr. Porto nach der Schweiz.

Locuința frumoasă.

Locuința din etagiul prim **din casa nouă de lângă tribunalul** constătoare din 7 odăi, 1 anticameră, culină, 2 cămări, pod, 2—3 pivnițe, 2 cămări de lemne, culină de spălat rufe, grajd, remisa event. și o odăia pentru visitiu séu servitoare

e de închiriat

și se p^ote ocupa deja înainte de Sf. Mihai.

Locuința are mai multe întrări și se p^ote împărți, are deja apeduct și canal pentru decurgerea apei.

Informațiuni se pot lua la proprietarul

IORDAN I. MUNTEANU
 Brașov, târgul cailor, Nr. 14, catul 1.

Totacolo **e de vânzare un grilaj de feră**, vechi, însă frumos și solid (circa 16 metri curenți.) 200,1—3

Dintre t^ote hărțile pentru țigarete este recunoscută de cea mai bună hărția de țigarete veritabilă franțuzescă

„Le Gloria“

fabricațiunea d-lor
JOSIFŪ BARDOU & FILS
 in PERPIGNAN—PARIS.

60 medalii de aur, 16 diplome de on^ore m^ori,
 20 diplome „Hors Concours“.

„Le Gloria“ este hărția, care in finetă și bunătate intrec^e t^ote celelalte hărții de cigarete ce esistă.

„Le Gloria“ este numai atunci veritabilă, decă fiă-care c^orticică p^ortă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria“ se efectuează cu marginile netede séu crestate (perforate.)

„Le Gloria“ se efectuează și ca tuburi și adecă intr'o calitate neintrecută de fină.

„Le Gloria“ este de c^op^otat^u in Brașov^u la t^ote marchetăniile și b^ocăniile en-gros, precum și la fiă-care debitant^u mai bun^u de tutun^u. 27.—52.

„Olteana“

cassă de economii, societate pe acțiuni in Viștea inferi^ora.

Primește depunerⁱ spre fructificare sub condițiunile următore:

- 1) Depunerⁱ la acăroră ridicare nu se cere anunțare 5°/_o.
- 2) „ „ „ se anunță cu 5¹/₂^o/_o.
- 3) „ „ „ dela biserici, școle și corporațiuni culturale, fiind^u acele puse pe un^u timp^u mai îndelungat^u cu 6°/_o.

Tot^u felul^u de depunerⁱ, precum și ridicări de bani se pot^u face și prin postă.

Viștea infer. in 1 Iulie 1893.
 188,1—3

Directiunea.

1.6 1.6 S E N S A Ţ I E

fac^u orologe de buzunar^u,

Original Goldin remontoir, de Genf, acuma inventat. Aceste orol^oge lucr^ote admirabil^u de elegant^u, nu se pot^u deosebi nic^o de specialisti, de cele de aur^u curat^u. Capacurile f^orte frum^os^u ciselate, nu-și perd^u fasonul^u și pentru mers^u regulat^u se garant^oază in scris^u pe term^ont^u de 3 ani.

Prețul un^u orol^og^u 6 fl.

Lanțuri de Goldin^u cu carabină de siguranță, fason sport. m^orci séu panteră cu 1 fl. 50 cr. Se dă la fiă-care orol^og^u un^u toot^u gratis. Aceste orol^oge sunt^u deja introduse la cei mai mult^u amployați ai căilor ferate austro-ungare. Se pot^u procura esclusive prin depoul central^u:

193,1—3 **ALFRED FISCHER, Wiena, I, Adlegasse 12.**

Neapărat de lipsă pentru fiăcare familiă este

Caf^oua-Malz a lui Kathreiner Kneipp
 cu gust^u de cafea b^one.

Acesta este avantajos c^o p^ote inlocui cafea amestecat^u cu cichorie oferând^u o cafea hrănit^ore și gustosă, un escelent surrogat la cafea. De recomandat pentru femei, copii și bolnavi.

Pădiți-ve de imitați^o.
 Se află in tot^u locul^u. 28—52.) 1/2 Kilo 25 cr.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot^u cump^ora in librăria Nicolae Ciurcu, și in tutungeria I. Gross.

Se caută

pentru o farmaciă in Romania un^u t^oner^u absolvent^u de 4 clase gimnasiale, in condițiuni favorabile.

A se adresa la administrațiunea „Gazet. Trans.“ 1-3

Doi înv^oțacei (ucenici)
 de curelerie, români, in etate de 14 ani, se primesc^u la

Demetriu Tom
 m^ost^oru curelar^u
 in Teaca (Teke).
 194,2—3

Inv^oțătoreșă de casă

qualificat^o in limba română, germană și musică (piano) se c^oercă pentru 4—6 fetițe. — Oferte instruite cu documente sunt^u a se adresa până la 25 August^u a. c. la

Dr. N. Hângănuț^u,
 in Borgoprund.
 195,2—3

Anunțuri
 (insertiuni și reclame)

Sunt^u a se adresa subscrisei administrațiunii. In casul^u publicării un^u anunț^u mai mult^u de odată se face scăd^om^ont^u, care creșce cu cât^u publicarea se face mai de multe-ori.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI“

Precauțiune la cump^orarea de

ZACHERLIN.

Se află de vânzare in Brașov^u:

La Domnii I. L. et A. Hess-haimer, Heinrich Zinz, Dimitrie Eremias nepoții, Emil^u Por, Karl Irk, Franz Kelmen farmacist^u. Julius Müller, Carol Schuster farmacist^u, Teutsch et Turtler, N. Grădinar, Eduard Kugler farmacist^u, Carol Töpfer, Jul. Hornung farmacist^u, Heirich G. Obert, Emil^u Jekelius farmacist^u, Victor^u Roth farmacist^u, Heinrich Wagner, Karl Harth, Ioann^u Dușou et. Fin. W. Wunsch Fritz Grisberger. Heir. Herrmanu.

In Făgăras^u:

La Domnii Richard Glein farmacist^u, M. A. Gräser, I. Iarosch Heinrich Schul, B. Rehner

In Cincul^u mare:

La D-nul^u Iosif^u Hammer.

In Cohalm^u:

La Domnii Ernst Wolf, Sam. Nagelschmidts Erben.

In Șercaia:

La D-nul^u I. Schnell.

In Zărnesti:

La D-nul^u Aurel Cutean^u farmacist^u.

Mai departe se află „Zacherlin“ de vânzare pretutindenea, unde sunt^u placate espuse. 13—*

Musteriul^u: . . . . Nu'm^o trebuie astfel de praf^u pentru insecte, căci am cerut^u Zacherlin!
 Cu tot^u dreptul^u este laudat^u această specialitate ca cel^u mai bun^u mijloc^u in contra insectelor de tot^u soiul^u și pentru aceea eu cump^oer^u numai: **1 sticlă sigilată** cu numele „Zacherl“.